

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Ręczno
z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Ręczno
na lata 2016-2021**

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII.....	23
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	25
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY RĘCZNO.....	25
2. DEMOGRAFIA.....	26
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	28
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	29
5. GOSPODARKA.....	30
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	31
7. EDUKACJA I KULTURA.....	33
8. OCHRONA ZDROWIA.....	36
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	38
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	41
11. POMOC SPOŁECZNA.....	43
12. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	56
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	58
14. BEZROBOCIE.....	62
15. BEZDOMNOŚĆ.....	67
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	68
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	75
18. SYTUACJA DZIECKA.....	80
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH.....	85
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	87
21. ANALIZA SWOT.....	92
22. PODSUMOWANIE.....	100
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	102
1. MISJA.....	102
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	103
3. PROGNOZA ZMIAN.....	116
4. RAMY FINANSOWE.....	118
5. REALIZACJA I MONITOROWANIE STRATEGII.....	119
6. PROGRAMY I PROJEKTY.....	119
IV. UWAGI KOŃCOWE	121

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych oraz zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy oraz eksperci.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka.

W 14 anonimowo wypełnionych ankietach respondenci odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Wśród ankietowanych było 64% kobiet i 36% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 46-55 lat, która stanowiła 43% tej próby. Następnie reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 lat (29%) oraz 56-65 lat (21%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (7%). W badaniu nie wzięły udziału osoby z trzech grup wiekowych: poniżej 20 lat, 21-25 lat oraz powyżej 65 lat.

W ankiecie, która poruszała zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wzięło udział 17 osób, z których 82% stanowiły kobiety, a 18% mężczyźni. W badaniu dotyczącym równości płci najliczniej reprezentowana była grupa 26-35 lat, która stanowiła 41% próby. Następnie *ex aequo* reprezentowane były grupy wiekowe 46-55 lat i 56-65 lat (po 24%), 12% badanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat. Wśród ankietowanych nie znalazły się osoby reprezentujące trzy grupy wiekowe: poniżej 20 lat, 21-25 lat oraz powyżej 65 lat.

Analizie sytuacji dziecka w gminie w środowisku szkolnym i rodzinnym posłużyła 1 ankieta wypełniona przez pedagoga z funkcjonującego w Ręcznie Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego.

Opracowany dokument strategii został przygotowany na lata 2016-2021. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

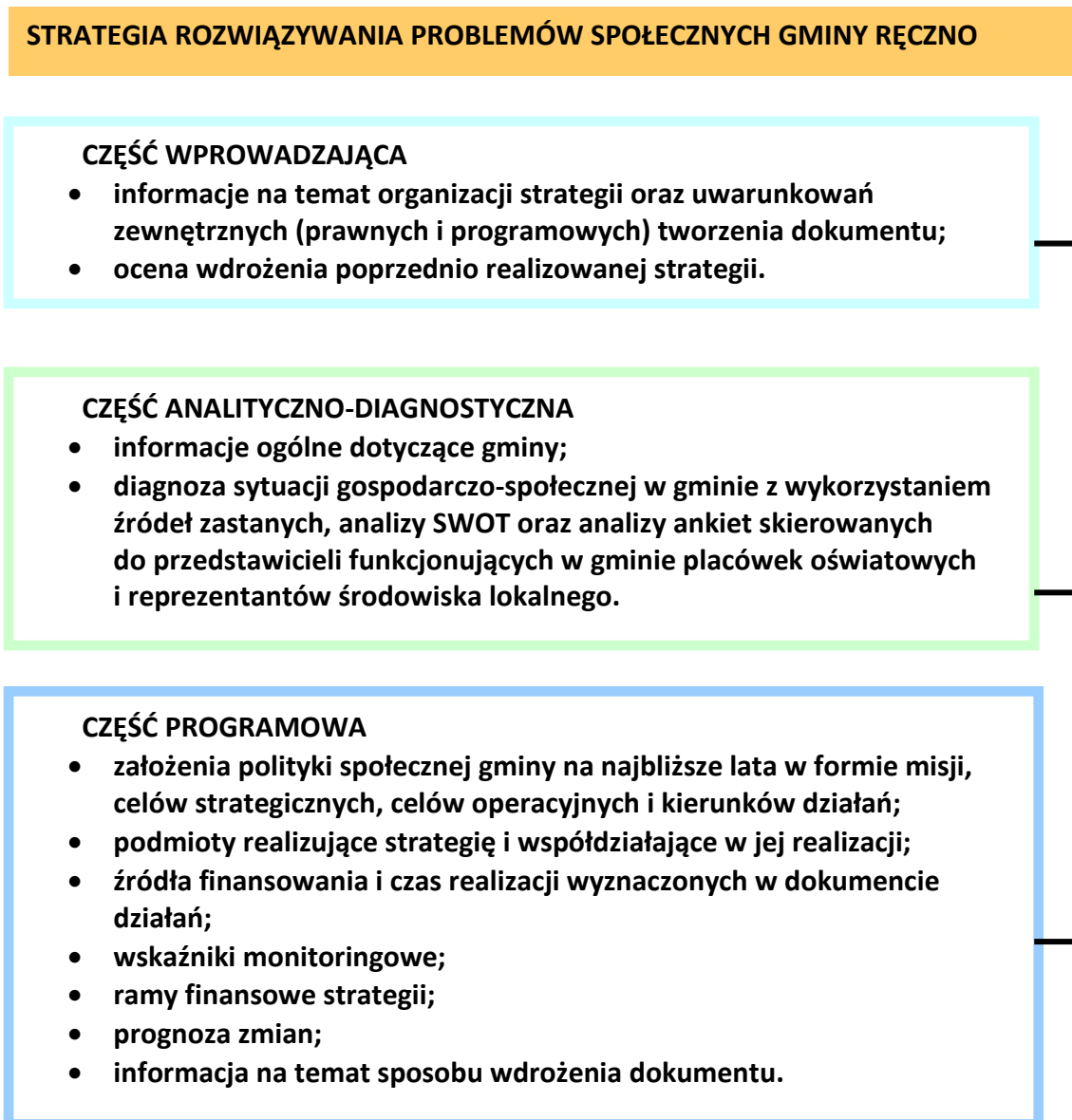
Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2015 zamyka okres programowania.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu, a także prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu został przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno..

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 645)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 549, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej

liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt **„Unia innowacji”** ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt **„Młodzież w drodze”** służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt **„Europejska agenda cyfrowa”** zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby

ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie, „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłość”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2021”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cele strategiczne:

- region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców,
- aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu osób wykluczonych,
- zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązaniem systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą i racjonalnie wykorzystywanymi zasobami środowiska naturalnego.

Wyznaczono przyporządkowane celom strategicznym cele operacyjne i strategiczne kierunki działań. Założenia polityki społecznej ujęto w ramach następujących celów operacyjnych i przyporządkowanych im strategicznych kierunków działań:

Cel operacyjny 2.

Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy

Strategiczny kierunek działań 2.1.

Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej

- 2.1.1. rozwój potencjału akademickiego i wzmocnienie kierunków kształcenia na rzecz inteligentnej gospodarki regionu,
- 2.1.2. rozwój szkolnictwa zawodowego,
- 2.1.3. kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców.

Strategiczny kierunek działań 2.2.

Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy

- 2.2.1. aktywizacja zawodowa ludności,
- 2.2.2. upowszechnianie modelu „silver economy”.

Cel operacyjny 4.

Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

Strategiczny kierunek działań 4.1.

Rozwój społeczności lokalnych

- 4.1.1. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- 4.1.2. rozwój sektora organizacji pozarządowych.

Strategiczny kierunek działań 4.2.

Wzmacnianie tożsamości regionalnej

- 4.2.1. kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności,
- 4.2.2. wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych,
- 4.2.3. promocja marki „Łódzkie”.

Cel operacyjny 5.

Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

Strategiczny kierunek działań 5.1.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji

- 5.1.1. rozwój bazy żłobków i przedszkoli,
- 5.1.2. podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia,
- 5.1.3. rozwój kompetencji i technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia.

Strategiczny kierunek działań 5.2.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

- 5.2.1. rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej,
- 5.2.2. rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej oraz innych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

Strategiczny kierunek działań 5.3.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji

- 5.3.1. rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji,
- 5.3.2. rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji.

Strategiczny kierunek działań 5.4.

Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym

- 5.4.1. rozwój e-administracji i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności,
- 5.4.2. interaktywne narzędzia komunikacji samorządów z mieszkańcami,
- 5.4.3. tworzenie baz danych.

Cel operacyjny 6.

Reintegracja społeczna grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Strategiczny kierunek działań 6.1.

Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu

- 6.1.1. przeciwdziałanie wyuczonej bezradności,
- 6.1.2. wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Strategiczny kierunek działań 6.2.

Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym

- 6.2.1. rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej,
- 6.2.2. aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 6.2.3. zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa główne działania samorządu województwa łódzkiego zgodnie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Zawiera diagnozę społeczną województwa (ocenę stanu pomocy społecznej i istniejącej infrastruktury socjalnej), priorytety oraz misję polityki społecznej, za którą uznano „podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu, szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej oraz sformułowanej misji określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Wdrażanie aktywnej polityki społecznej
 - Zwiększenie wiedzy dotyczącej problemów społecznych,
 - Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw,
 - Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań,
 - Zwiększenie dostępności kształcenia i szkoleń dla służb,
 - Rozwój sektora pozarządowego.
2. Systemowa pomoc osobom i rodzinom
 - Rozwój usług socjalnych,

- Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin,
 - Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży,
 - Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych i starszych,
 - Rozwój infrastruktury pomocy społecznej.
3. Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - Rozwój wolontariatu i społecznej inicjatywności,
 - Propagowanie aktywnych metod wychodzenia z wykluczenia,
 - Zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanym z wykluczeniem.
4. Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień
- Zwiększenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
 - Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i ograniczenia szkód zdrowotnych osób uzależnionych,
 - Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - Monitorowanie stanu problemów uzależnień w województwie.
5. Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
- Zwiększenie dostępności edukacji,
 - Zwiększenie dostępności rehabilitacji leczniczej, społecznej,
 - Wyrównywanie szans w zatrudnieniu,
 - Uczestnictwo w życiu kulturalnym i promowanie aktywnego stylu życia.
6. Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym
- Zwiększenie oddziaływania instytucji zajmujących się osobami starszymi,
 - Promocja aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze,
 - Zmniejszenie poczucia izolacji,
 - Upowszechnianie działań instytucji zajmujących się osobami starszymi.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki winny znaleźć się w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości,

ma wyjść naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytyczyć kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznaczyć cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy, z różnych powodów, znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 określono misję (podnoszenie jakości życia mieszkańców powiatu piotrkowskiego poprzez stworzenie sprawnego systemu wspierającego w przewyżnianiu trudności życiowych, zabezpieczającego przed wykluczeniem społecznym i prowadzącego do pełnej integracji ze społeczeństwem) oraz wytyczono następujące cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań w czterech obszarach:

CEL STRATEGICZNY I:

Rozwój i doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cele operacyjne:

1. Zorganizowanie kompleksowego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Zorganizowanie systemu kwalifikowania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej.
3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom i rodzinnym formom pieczy zastępczej, aby mogły pełnić właściwie funkcje opiekuńczo-wychowawcze.
4. Promocja i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierunki działań:

1. Zwiększenie liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego.
3. Doskonalenie zawodowe kadry pieczy zastępczej.
4. Ustalanie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.
5. Zapewnianie pomocy finansowej rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom.
6. Zmiana sposobu organizacji instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie piotrkowskim w kierunku małych kameralnych placówek do 14 dzieci lub placówek rodzinnych.
7. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
8. Rozwój systemu wsparcia rodzin zastępczych.
9. Rozwój wolontariatu dla sprawujących rodzinne formy pieczy.

10. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie wsparcia dziecka i rodziny.

11. Przeprowadzanie akcji promujących rodzinne formy pieczy zastępczej.

CEL STRATEGICZNY II:

Ograniczenie występowania zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców powiatu piotrkowskiego.

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej.
2. Podwyższenie jakości i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy.
3. Zmiana zachowań i postaw sprawców przemocy w rodzinie.
4. Monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

1. Konieczność kontynuacji działań z zakresu profilaktyki, edukacji i podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy, jego konsekwencji oraz uwarunkowań.
2. Podjęcie starań w kierunku utworzenia Całodobowego Ośrodka Wsparcia jako instytucji koordynującej działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w powiecie piotrkowskim.
3. Podnoszenie poziomu i zakresu profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy.
4. Zwiększenie skuteczności oddziaływań w odniesieniu do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.
5. Zacieśnianie współpracy między instytucjami i organizacjami zobligowanymi do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w celu podnoszenia skuteczności oddziaływań.
6. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie powiatu piotrkowskiego w celu efektywnego planowania dalszych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy.

CEL STRATEGICZNY III:

Doskonalenie warunków do rozwoju integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych oraz ograniczania zjawiska ich wykluczenia społecznego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie warunków do poprawy funkcjonowania i przeciwdziałania marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem.

2. Poprawa jakości usług i pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej na rzecz rozwiązywania problemów społecznych osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i dostępie do rehabilitacji.
4. Rozwijanie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności i budowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i realizacja programów i projektów aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne.
2. Organizacja imprez kulturalnych, oświatowych, sportowych i rekreacyjnych w sposób uwzględniający dostępność dla osób niepełnosprawnych i starszych.
3. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań na rzecz mieszkańców powiatu w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych, w tym: architektonicznych, transportowych, komunikacyjnych itp.
5. Inicjowanie i wspieranie wprowadzania nowatorskich form pomocy i poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich opiekunów.
7. Rozwój wolontariatu wśród osób dorosłych i młodzieży na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w tym zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji i pomocy społecznej.
9. Utworzenie bazy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Finansowanie kosztów uczestnictwa osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej oraz innych formach wspomagających rehabilitację społeczną i zawodową.
11. Wspieranie działań na rzecz tworzenia i utrzymania systemu pomocy środowiskowej, w tym działalności dziennych i całodobowych placówek świadczących usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
12. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, m.in. poprzez likwidację barier transportowych, w poruszaniu się, architektonicznych, technicznych oraz

w komunikowaniu się, barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, pomoc w zapewnieniu opieki nad osobami zależnymi, pomoc w zdobyciu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i uprawnień umożliwiających aktywność zawodową.

13. Dofinansowanie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych wspierających aktywność osób starszych i niepełnosprawnych.
14. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i starszych w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz wyroby medyczne, to jest przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
15. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych i starszych poprzez opracowanie informatorów, ulotek, plakatów, artykułów prasowych i spotów radiowych oraz ich popularyzacja w środowisku.
16. Wspieranie działań na rzecz budowania pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej i osoby starszej poprzez popularyzację dobrych wzorców takich osób w lokalnych mediach i na stronach internetowych instytucji i organizacji pozarządowych wspierających działania tych osób.
17. Ułatwianie dostępu osobom starszym i niepełnosprawnym do informacji o możliwych formach pomocy poprzez publikację informatorów o prawach i uprawnieniach tych grup społecznych w prasie, mediach oraz na stronach internetowych i tablicach informacyjnych lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych.

CEL STRATEGICZNY IV:

Ograniczanie zjawisk bezrobocia i ubóstwa na terenie powiatu piotrkowskiego.

Cele operacyjne:

1. Skuteczna aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych na rynku pracy.
3. Promocja przedsiębiorczości i wspieranie jej rozwoju środkami publicznymi.
4. Rozwijanie współpracy z samorządami lokalnymi na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu piotrkowskiego.

Kierunki działań:

1. Udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, informację zawodową oraz wsparcie w aktywnym poszukiwaniu pracy.

2. Opracowanie i realizacja programów i projektów mających na celu promocję zatrudnienia w powiecie piotrkowskim.
3. Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia, takich jak: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundację kosztów utworzenia stanowisk pracy, dotacje na uruchamianie działalności gospodarczej lub wkład do spółdzielni socjalnej.
4. Inicjowanie i organizowanie kontaktów osób bezrobotnych z pracodawcami.
5. Upowszechnianie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez powiatowy urząd pracy.
6. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON, tj. finansowanie usług i instrumentów rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.
7. Wsparcie finansowe pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Tworzenie i realizacja projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo, finansowanych ze środków krajowych i europejskich w zakresie aktywizacji zawodowej i nabywania kwalifikacji zawodowych.
9. Propagowanie przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej.
10. Prowadzenie doradztwa i szkoleń w zakresie możliwości ubiegania się o środki publiczne na rozpoczęcie działalności gospodarczej.
11. Udzielanie wsparcia finansowego ze środków publicznych przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy.
12. Prowadzenie monitoringu sytuacji osób bezrobotnych i umacnianie współpracy z samorządami gminnymi i powiatowym w zakresie realizacji działań na rzecz rozwijania aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
13. Opiniowanie kierunków kształcenia w szkołach na terenie powiatu w zakresie ich dopasowania do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Strategia Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023

Strategia rozwoju gminy jest najbardziej istotnym dokumentem samorządu gminnego – ogólnym programem działań podejmowanych w gminie, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów zmierzających do osiągnięcia założonych celów. „Strategia Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023” bezpośrednio wpisuje się w cele „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020” oraz „Strategii rozwoju powiatu piotrkowskiego na lata 2014-2020”. Strategia przedstawia cele i działania w trzech komplementarnych obszarach:

- gospodarczym,
- społecznym,
- przestrzennym.

„Strategia Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023” pełni następujące funkcje:

- kierunkową – dla władz gminnych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, jak również dla wszystkich mieszkańców gminy;
- koordynacyjną – dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie gminnym;
- informacyjną – dla mieszkańców, inwestorów, partnerów itp.;
- promocyjną – w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

Strategia wyraża długoterminowe cele gminy, które odpowiadają generalnym kierunkom działania oraz obejmuje:

- diagnozę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- identyfikację strategicznych obszarów rozwoju wraz z realizacją analizy SWOT dla każdego z nich,
- wskazanie spójności Strategii z dokumentami z poziomu regionalnego, krajowego oraz unijnego,
- wskazanie głównych kierunków rozwoju, celów oraz kierunków interwencji niezbędnych do podjęcia,
- wskazanie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych,
- plan finansowy, w tym: źródła finansowania zaplanowanych inwestycji, działań, szacunkową kwotę środków przeznaczonych na realizację wyznaczonych celów, podstawowe założenia systemu realizacji.

„Strategia Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015-2023” wyznacza kierunki rozwoju dla Ręczna oraz proponuje szczegółowy plan działań do realizacji w perspektywie finansowej do 2023 roku. W trakcie prac nad Strategią określono wizję (Gmina Ręczno spokojna, czysta i atrakcyjna przyrodniczo i krajobrazowo, dynamicznie rozwijająca się dzięki: bogatej ofercie turystycznej, nowoczesnej infrastrukturze technicznej, świadomym ekologicznie i przedsiębiorczym mieszkańcom – zapewniająca wysoki standard życia obywatelom, przyjazna inwestorom i otwarta na gości, dbająca o lokalną tradycję i kulturę.) i misję (Stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy, skoncentrowany na wykorzystaniu przyrodniczego potencjału gminy w obszarze turystyki i rekreacji.).

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej, analizy badań ankietowych, podsumowania spotkań i wywiadów z władzami gminy zostały zdefiniowane trzy główne wyzwania rozwojowe oraz następujące cele:

Wyzwanie 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej w gminie

Cel. 1.1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie gminy;

Cel. 1.2. Budowa i modernizacja dróg lokalnych, ciągów pieszo-rowerowych;

Cel. 1.3. Zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego;

Cel 1.4 Rozwój jednostek ochotniczej straży pożarnej;

Cel 1.5 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;

Cel. 1.6 Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych;

Cel 1.7 Energooszczędne oświetlenie uliczne w gminie;

Cel 1.8 E-usługi publiczne.

Wyzwanie 2. Rozwój gospodarki turystycznej i ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych w gminie

Cel. 2.1. Stworzenie warunków dla rozwoju lokalnego biznesu w obszarze turystyki wiejskiej – zachęcanie do rejestrowania firm na terenie gminy, informacje na temat funduszy europejskich;

Cel. 2.2. Promocja turystyczna gminy – opracowanie folderów, katalogów z zachętami dla inwestorów zewnętrznych;

Cel 2.4 Tworzenie szlaków turystycznych, ciągów pieszo-rowerowych;

Cel 2.5 Zagospodarowanie turystyczne terenów nadpolicznych;

Cel. 2.6 Stworzenie oferty turystyczno-rekreacyjnej w gminie – turystyka weekendowa, agroturystyka, turystyka aktywna (sportowa – m.in. rowerowa, wodna, wędkarstwo);

Cel. 2.7 Stworzenie z gminy Ręczno produktu turystycznego;

Cel 2.8 Promocja gospodarcza – zachęcenie firm zainteresowanych inwestowaniem w branżę turystyczną i okołoturystyczną;

Cel 2.9 Promocja biznesu w obszarze turystyki wiejskiej w gminie poprzez zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw agroturystycznych;

Cel 2.10 Przeciwdziałanie degradacji środowiska, ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w tym Natura 2000.

Wyzwanie 3. Wsparcie rozwoju kultury, sportu, wychowania

Cel. 3.1. Rozwój kształcenia ogólnego;

Cel. 3.2. Wsparcie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej, ochrony zdrowia i życia w gminie;

Cel. 3.3. Stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej – reaktywacja ośrodka kultury, remonty pomieszczeń świetlic wiejskich;

Cel 3.4 Zwiększenie aktywności mieszkańców gminy – wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych poprzez wzmacnianie współpracy między samorządem a trzecim sektorem;

Cel 3.5 Zachęcanie mieszkańców do kształcenia pozaformalnego przez udział w kursach, szkoleniach, zwłaszcza przez osoby wykluczone społecznie;

Cel 3.6 Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w obszarze ekologii, dbania o środowisko naturalne;

Cel 3.7 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, kształtowanie kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców gminy poprzez organizację szkoleń, kursów.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Ręczno na lata 2016-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Najczęstszymi trudnościami w procesie realizacji strategii były:

- ograniczenia finansowe na realizację niektórych zadań,
- brak osób zaangażowanych we wdrażanie i realizację strategii.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych w ramach POKL, PPWOW, PEFRON, z Ministerstwa Kultury i Sportu,
- budowa sali gimnastycznej, boiska, placu zabaw przy Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie,
- modernizacja budynków szkolnych, doposażenie w pomoce naukowe i sprzęt,
- utworzenie Ośrodka Pracy Twórczej,
- budowa świetlic wiejskich w Majkowicach i Kolonii Ręczno,
- remont Sali Wspólny Dom w Ręcznie,
- usuwanie barier architektonicznych.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować:

- rozwój pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób starszych, wymagających pomocy,
- poprawa stanu służby zdrowia, dostępności specjalistów.

Projekty wynikające z zapisów strategicznych

Podczas wdrażania strategii zostały zrealizowane projekty wynikające z zapisów strategicznych:

- Wspieranie działalności sportowej – sala gimnastyczna, boiska, dofinansowanie klubów sportowych;
- Pomoc w zarejestrowaniu i wspieranie działalności Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Ręczno, Gminnego Chóru Jana, Orkiestry Dętej.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY RĘCZNO

Gmina Ręczno jest gminą wiejską położoną w środkowej Polsce, w południowej części województwa łódzkiego, w południowo-wschodniej części powiatu piotrkowskiego. Zajmuje powierzchnię 89,21 km². Od północy obszar gminy graniczy z gminami Sulejów i Rozprza, od wschodu z gminą Aleksandrów, od południa z gminami Przedbórz i Masłowice (powiat radomszczański), zaś od zachodu z gminą Łęki Szlacheckie.

Gmina Ręczno jest jedną z jedenastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu piotrkowskiego. Gmina obejmuje czternaście sołectw (w skład których wchodzi 21 miejscowości): Bąkowa Góra, Będzyn, Dęba, Kolonia Ręczno, Łęg Ręczyński, Łęki Królewskie, Majkowice, Nowinki, Paskrzyn, Ręczno (siedziba władz gminy), Stobnica, Stobnica-Piła, Wielkopole i Zbyłowice.

Gmina leży na pograniczu mezoregionu Równiny Piotrkowskiej oraz Wzgórz Radomszczańskich (granica przebiega pomiędzy wzgórzem Czartoria a doliną rzeki Stobienki). Pod względem geologicznym gmina znajduje się na pograniczu Nizin Środkowopolskich i Wyżyny Małopolskiej. Przez teren gminy przebiega w kierunku północ-południe granica dwóch jednostek strukturalnych: Niecki Łódzko-Mogileńskiej i Osłony Gór Świętokrzyskich. Na wschód od tej granicy dominują utwory jurajskie, na zachód utwory kredowe. Część terenu gminy Ręczno leży w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego fragment dorzecza Pilicy od Przedborza do okolic Tomaszowa Mazowieckiego.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Ręczno pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe.

Wypełniający ankietę najczęściej wśród atutów wymieniali atrakcyjne położenie geograficzne gminy wzdłuż rzeki Pilicy oraz związane z tym walory krajobrazowo-turystyczne terenu (park krajobrazowy, rezerваты przyrody, kompleksy leśne). Uzupełnieniem malowniczej przyrody są cisza, czyste powietrze oraz dostęp do zdrowej i ekologicznej żywności – wskazywane jako kolejne zalety. O dużej atrakcyjności turystycznej tego terenu stanowią zabytki, ścieżki rowerowe i spływy kajakowe. Respondenci docenili zagospodarowanie terenu wokół budynku gminy, infrastrukturę drogową, rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz powstające place zabaw i boiska.

Odpowiadając na pytanie o słabe strony gminy, respondenci najczęściej wskazywali brak miejsc pracy i wynikający z tego znaczny poziom bezrobocia, prowadzący do ubożenia społeczeństwa. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na ograniczone możliwości rozwoju przemysłu oraz zbyt małą liczbę mogących dać zatrudnienie lokalnych zakładów pracy, a także niewystarczające działania służące pozyskaniu inwestorów i brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.

Według badanych dużym problemem jest brak własnych środków finansowych na rozwój i inwestycje gminne oraz niedostateczne wykorzystywanie środków z funduszy europejskich. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali niewystarczającą komunikację z większymi miejscowościami, brak bezpośredniego dostępu do dróg tranzytowych oraz ograniczony dostęp do rynku zbytu produktów rolnych. Wspomniano również o braku promocji gminy i deficytach w zakresie kultury i sztuki.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano inwestycje w infrastrukturę gminną. W tym kontekście wymieniono potrzebę poprawy nawierzchni dróg, wykonanie oświetlenia ulicznego w sołectwach, budowę kładek nad rzeką Pilicą oraz usprawnienie komunikacji publicznej między miejscowościami w gminie. Za równie ważną kwestię uznano ograniczanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków do inwestowania.

Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniano także inicjatywy na rzecz seniorów, np. zorganizowanie Uniwersytetu III Wieku, stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego (np. klub seniora), a także ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów. Respondenci zwrócili też uwagę na konieczność rozwoju agroturystyki i polepszenia oferty turystycznej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych gminy. Badani wspomnieli także o podejmowaniu inicjatyw na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, organizowaniu badań profilaktycznych, przedstawieniu atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, ograniczeniu dostępu do alkoholu oraz poprawie polityki informacyjnej Urzędu Gminy.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2015 roku gmina Ręczno liczyła 3.646 mieszkańców, w tym 1.832 kobiety, które stanowiły 50,25% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 41 osób na km². W latach 2013-2015 zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku

produkcyjnym, ulegała wahaniom, najwyższe wartości osiągając w 2015 r. Liczba osób starszych w latach 2013-2014 utrzymywała się na tym samym poziomie, natomiast w 2015 r. nastąpił jej spadek. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	648	638	697
liczba osób w wieku produkcyjnym	2.211	2.196	2.249
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	739	739	700
ogółem	3.598	3.570	3.646

Dane Urzędu Gminy Ręčno.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Ręčno przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba urodzeń	35	36	26
liczba zgonów	42	53	42
przyrost naturalny	-7	-17	-16

Dane Urzędu Gminy Ręčno.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w gminie Ręčno ulegała wahaniom (35 w 2013 r., 36 w 2014 r. i 26 2015 r.), wahała się również liczba zgonów (42 w 2013 r., 53 w 2014 r., 42 w 2015 r.). Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był ujemny i ulegał wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2014 r. (-7 w 2013 r., -17 w 2014 r., -16 w 2015 r.).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
zameldowania spoza gminy	27	24	b.d.
..... w tym z zagranicy	1	0	b.d.
wymeldowania poza gminę	43	36	b.d.
..... w tym za granicę	0	0	b.d.
saldo migracji ogółem	-16	-12	b.d.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny, przy czym migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji zmieniało się, przy czym bilans migracji w latach 2013-2014 był ujemny i wynosił -16 w 2013 r., -12 w 2014 r.

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w gminie Ręczno, jakkolwiek korzystne, każą zwrócić uwagę na niepokojące tendencje uwidocznione w latach 2013-2015. Dotyczą one niekorzystnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji. Należy też pamiętać, iż w przyszłości populacja seniorów będzie zasilana przez osoby, które zakończą aktywność zawodową.

Opisane wyżej tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych. Oprócz, co oczywiste, świadczenia usług rodzinom, dzieciom i młodzieży, trzeba będzie w większym niż dotychczas zakresie, udzielać osobom starszym stosownej pomocy, zarówno materialnej, jak i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Ręczno jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest sieć drogowa, jak również wodociągowa, zaopatrująca w wodę ok. 98% mieszkańców gminy. Na koniec 2015 r. długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 66 km. Przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania było 1.209. Zaopatrzenie gminy Ręczno w wodę odbywa się w oparciu o cztery ujęcia wody z utworów jurajskich, zlokalizowanych w miejscowościach Ręczno, Paskrzyn, Stobnica i Bąkowa Góra.

Z wodociągu komunalnego „Ręczno” korzystają mieszkańcy z następujących miejscowości: Ręczno, Łęki Królewskie, Nowinki, Kolonia Ręczno, Majkowice, Będzyn. Z wodociągu „Bąkowa Góra” – mieszkańcy miejscowości: Bąkowa Góra, Zbyłowice, Dęba, Majstry. Z wodociągu „Stobnica” – mieszkańcy miejscowości: Stobnica, Stobnica-Piła. Z wodociągu „Paskrzyn” – mieszkańcy miejscowości: Paskrzyn, Wielkopole, Placówka, Łęg Ręczyński. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 3,4 km, a korzysta z niej ok. 16% mieszkańców. Na obszarze gminy znajduje się 1 oczyszczalnia ścieków, obsługująca ok. 23% mieszkańców. Gmina nie posiada sieci gazowej.

Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2015 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	66
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	98%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	3,4
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	589
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	870
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	–
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	102
w tym długość dróg gminnych (w km)	67

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar edukacji, sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2013-2015:

- Ręczno – zagospodarowanie placu w centrum, budowa placu zabaw, adaptacja pomieszczeń na przedszkole, remont szatni w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym, remont dachu na budynku komunalnym, remont Sali „Wspólny Dom”, projekt „Radosna Szkoła”, remonty dróg, wodociągu, linii energetycznej;
- Kolonia Ręczno – remont budynku świetlicy wiejskiej, remont dróg;
- Stobnica – przebudowa drogi, remont budynku szkoły podstawowej, zakupy sprzętu do szkół;
- Bąkowa góra – budowa wodociągu, remont drogi.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Na terenie gminy znajduje się 19-kilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 742 (łączącej DK12 w Przygłowie z DK78 w Nagłowicach). Lokalne połączenia są zapewnione przez sieć dróg powiatowych (16,67 km) i gminnych, wewnętrznych oraz polnych. Przez teren gminy Ręczno nie przebiegają drogi krajowe.

Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 102 km (w tym 67 km dróg gminnych). Przez obszar gminy nie przebiega linia kolejowa.

Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie, to m.in. prywatna firma przewozowa BUS Szymczyk – Wielkopole.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości: Stobnica-Piła, Stobnica, Paskrzyn, Wielkopole, Ręczno, Nowinki, Kolonia Ręczno, Zbyłowice, Bąkowa Góra, Dęba i Dęba-Majstry. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Majkowice, Będzyn i Łęg Ręczyński.

5. GOSPODARKA

Gmina Ręczno ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 38 km², tj. ponad 43% powierzchni gminy (z tego grunty orne obejmują ok. 30 km², tj. 34% powierzchni gminy). Lasy stanowią ponad 38% terenu gminy. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)		8.921
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		3.803
w tym:	grunty orne (w ha)	3.061
	sady (w ha)	23,87
	łąki i pastwiska (w ha)	718
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		3.459
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków		786

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Występujące na terenie gminy gleby są mało urodzajne, dotyczy to również użytków zielonych. Gleby V i VI klasy bonitacyjnej stanowią większość powierzchni użytków rolnych gminy. Gleby lepszej jakości – III i IV – znajdują się głównie na terenach sołectw: Kolonia Ręczno, Bąkowa Góra i Ręczno.

Mimo że gleby są mało urodzajne, rolnictwo wciąż odgrywa ważną rolę w gospodarce gminy. Jest tu 636 indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzonych przez rolników zamieszkałych na terenie gminy. Wszystkich gospodarstw rolnych powyżej 1 ha jest na terenie gminy 575. Przeważają gospodarstwa małe. Średnia powierzchnia gruntów gospodarstwa ogółem wynosi 7,07 ha, a użytków rolnych 5,98 ha.

Do podstawowych gałęzi produkcji rolnej należy uprawa zbóż (ze zdecydowaną przewagą żyta) oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca ukierunkowana jest głównie na chów drobiu, bydła i trzody chlewnej.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2013-2015 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	185	199	191

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

W latach 2012-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie ulegała wahaniom. Większość podmiotów gospodarczych funkcjonowała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (najczęściej w handlu, budownictwie i przetwórstwie przemysłowym). W analizowanym okresie na terenie gminy powstała jedna firma – Zakład Mechaniki Samochodowej Carluk w Ręcznie.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w gminie Ręczno, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2013-2015. W tabeli wyodrębniono też dane na temat mieszkań komunalnych.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkań w gminie ogółem	1.193	1.199	b.d.
liczba izb mieszkalnych	4.854	4.880	b.d.
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	104.463	105.027	b.d.
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	87,6	87,6	b.d.
liczba mieszkań komunalnych	17	17	17
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	46	46	46
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	787	787	787
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	46,3	46,3	46,3
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	41	42	47
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	19,2	18,7	16,7
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	3	6	b.d.
łącznie powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	301	1.396	b.d.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy Ręczno.

W latach 2013-2014 ogólna liczba mieszkań w gminie nieznacznie wzrastała (1.193 w 2013 r., 1.199 w 2014 r.). Zwiększała się tym samym liczba izb mieszkalnych (4.854 w 2013 r., 4.880 w 2014 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (104.463 m² w 2013 r., 105.027 m² w 2014 r.). Na tym samym poziomie utrzymywała się przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (87,6 m² w 2013 r., 87,6 m² w 2014 r.).

W całym analizowanym okresie w zasobach mieszkaniowych gminy była taka sama liczba mieszkań komunalnych (po 17 w każdym roku), podobnie liczba izb mieszkalnych (po 46), a także łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (po 787 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (po 46,3 m²). Zamieszkiwało w nich 41 osób w 2013 r., 42 osoby w 2014 r., 47 osób w 2015 r., a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę wynosiła odpowiednio: 19,2 m², 18,7 m², 16,7 m².

W latach 2013-2015 gmina nie dysponowała mieszkaniem socjalnym.

W latach 2013-2014 oddano w gminie do użytkowania w sumie 9 nowych budynków niemieszkalnych (3 w 2013 r. i 6 w 2014 r.) o łącznej powierzchni użytkowej (odpowiednio: 301 m² i 1.396 m²).

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Ręcznie tej formy pomocy udziela GOPS. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	5	4	5
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	41	34	43
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	10.986	10.937	10.295

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

W latach 2013-2015 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, ulegała minimalnym wahaniom (5 w 2013 r., 4 w 2014 r., 5 w 2015 r.). Wahala się także liczba przyznanych dodatków (41 w 2013 r., 34 w 2014 r., 43 w 2015 r.), natomiast wysokość kwot przeznaczonych na ten cel ulegała zmniejszeniu (10.986 zł w 2013 r., 10.937 zł w 2014 r., 10.295 zł w 2015 r.).

7. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Ręczno funkcjonowały 3 placówki oświatowo-wychowawcze:

- Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Ręcznie – Punkt Przedszkolny, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa w Stobnicy – Punkt Przedszkolny i Szkoła Podstawowa
- Tęczowe Przedszkole w Bąkowej Górze.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	3	83	4
w tym przedszkola	1	25	1
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	58	3
szkoły podstawowe	2	216	15
szkoły gimnazjalne	1	101	17

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Szkolnictwo na poziomie ponadgimnazjalnym jest realizowane w pobliskich miastach poza terenem gminy Ręczno, tj. w Przedborzu, Piotrkowie Trybunalskim i Sulejowie.

Ważną jednostką w zakresie upowszechniania kultury na terenie gminy jest Gminna Biblioteka Publiczna w Ręcznie, której zadaniem jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Biblioteka prowadzi wypożyczalnię i czytelnię. Księgozbiór biblioteki liczy 15.194 woluminy, a korzysta z nich ok. 315 mieszkańców (stan na 2015 rok).

Placówka angażuje się w liczne działania kulturalne. Prowadzi akcje promujące czytelnictwo, organizuje spotkania i konkursy dla dzieci. Współpracuje z lokalnymi placówkami edukacyjnymi i organizacjami, czynnie angażuje się również w liczne wydarzenia kulturalne i edukacyjne oraz projekty, jak np.: „Skontaktuj się – integracja przez taniec i kontakt improwizację”, „Przywitamy wiosnę”, „Tradycje Bożonarodzeniowe w Bibliotece”, „Jesienne Metamorfozy”, „Wizyta Bociana i Żabki wraz z przyjaciółmi” (artyści teatru ART-RE z Krakowa), udział w wystawie na Gali Bibliotek Powiatowych w Gorzkowicach.

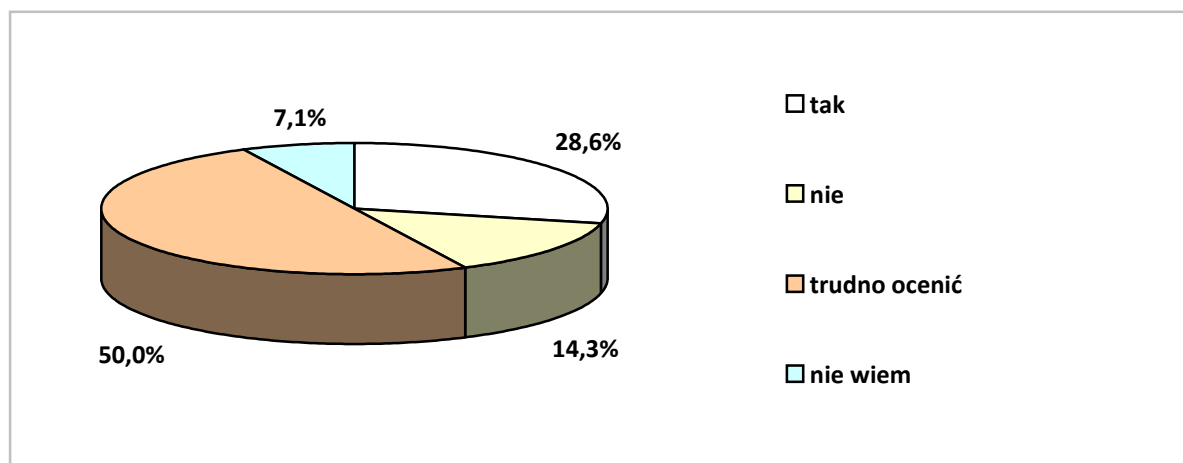
W rozwój lokalnej społeczności oraz upowszechnianie kultury zaangażowane są również działające na terenie gminy organizacje pozarządowe: Gminny „Chór Jana”, Gminna Orkiestra przy OSP w Ręcznie, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Ręczno. Na terenie gminy funkcjonuje także Lokalna Grupa Działania „BUD-UJ RAZEM”, zrzeszająca 21 gmin, powołana, by aktywizować społeczności lokalne do wspólnego działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i poprawy jakości życia mieszkańców.

Wśród stałych imprez kulturalnych organizowanych na terenie gminy wymienić można m.in.: Wieczór Kolędowy, Letnią i Zimową Akademię Twórczości Wszelkiej, Zawody Balonowe o Puchar Wójta Gminy Ręczno, Przegląd Stołów i Palm Wielkanocnych, Noc Świętojańska, Wieczór Patriotyczny, festyny, spartakiady oraz wiele innych wydarzeń.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Ręczno pytania pozwalające uzyskać opinie na temat oferty w zakresie opieki przedszkolnej, oferty edukacyjnej szkół, stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury placówek oświatowo-wychowawczych oraz oferty kulturalnej w gminie, a także deficytów w sferze placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych.

Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o opiekę przedszkolną.

Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

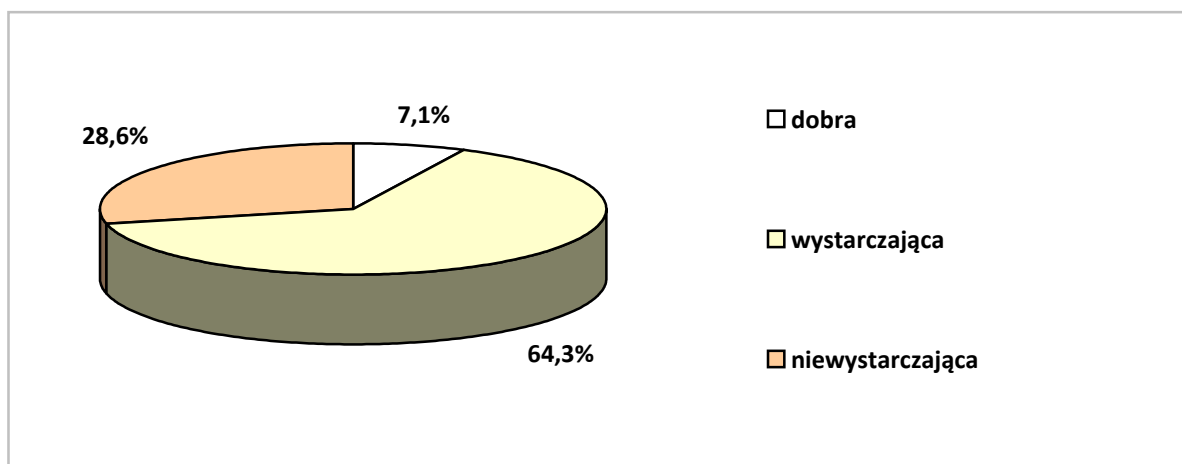

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa uczestników badania nie potrafiła ocenić, czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców. Prawie 29% badanych odpowiedziało na to pytanie twierdząco. Przeciwnego zdania było 14,3% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 7,1% pytanych.

Kolejne wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące oferty edukacyjnej placówek oświatowych w gminie oraz stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?

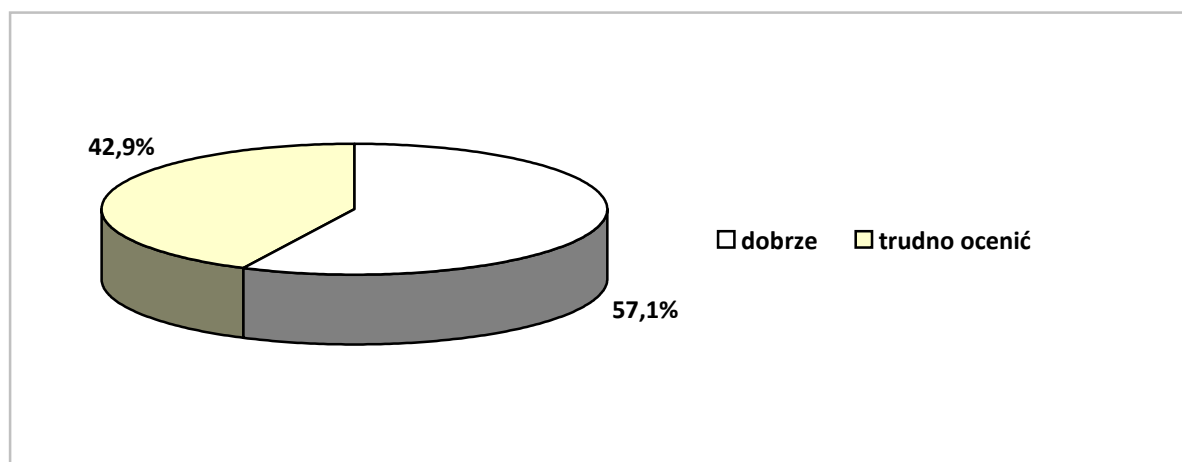

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta edukacyjna szkół w gminie została oceniona pozytywnie. Za wystarczającą uznało ją 64,3% ankietowanych, a kolejne 7,1% przyznało, że jest dobra. Jednak 28,6% badanych stwierdziło, że jest niewystarczająca.

Większość respondentów (57,1%) określiła stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół gminnych jako dobry. Jednocześnie według 42,9% ankietowanych trudno ten stan ocenić. Nikt z uczestników badania nie stwierdził, że baza dydaktyczna i infrastruktura placówek w gminie jest zła.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

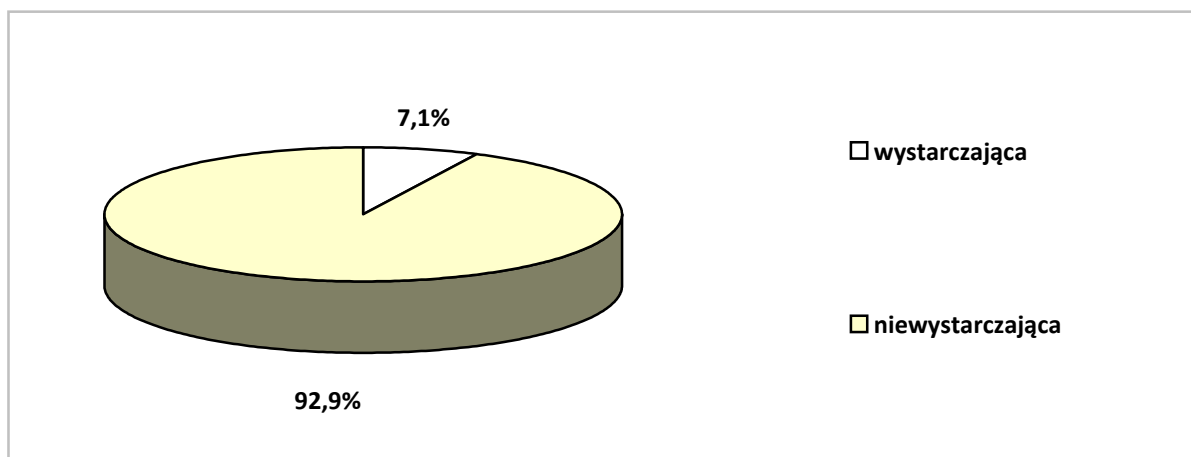
Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, uczestnicy badania wskazywali przede wszystkim świetlice

socjoterapeutyczne, Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz świetlice środowiskowe. Ankietowani postulowali także tworzenie drużyn harcerskich i zuchowych.

Oferta kulturalna w gminie została oceniona negatywnie. Zdecydowana większość respondentów (92,9%) uznała ją za niewystarczającą. Tylko 7,1% badanych stwierdziło, że jest ona wystarczająca.

Rozkład odpowiedzi na temat oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: kino lub miejsce dostosowane do projekcji filmów, Gminny Ośrodek Kultury, Klub Seniora, świetlice wiejskie, kluby i miejsca spotkań dla różnych grup wiekowych.

8. OCHRONA ZDROWIA

Mieszkańcy gminy Ręczno mają zapewnioną opiekę zdrowotną w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Ręcznie. Ośrodek świadczy usługi z zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny rodzinnej, ginekologii i położnictwa, neurologii, okulistyki, pediatrii i stomatologii ogólnej. Ośrodek zdrowia prowadzony jest przez prywatny NZOZ.

Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2015 r.

typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1

liczba prywatnych praktyk lekarskich	0
liczba aptek i punktów aptecznych – łącznie	1

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Tabela 11. Dane adresowe zakładów opieki zdrowotnej i aptek funkcjonujących w gminie w 2015 r.

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SUL MED” – Gminny Ośrodek Zdrowia	ul. Główna 66, 97-510 Ręczno
DOZ Apteka Dbam o Zdrowie	ul. Mokra 2, 97-510 Ręczno

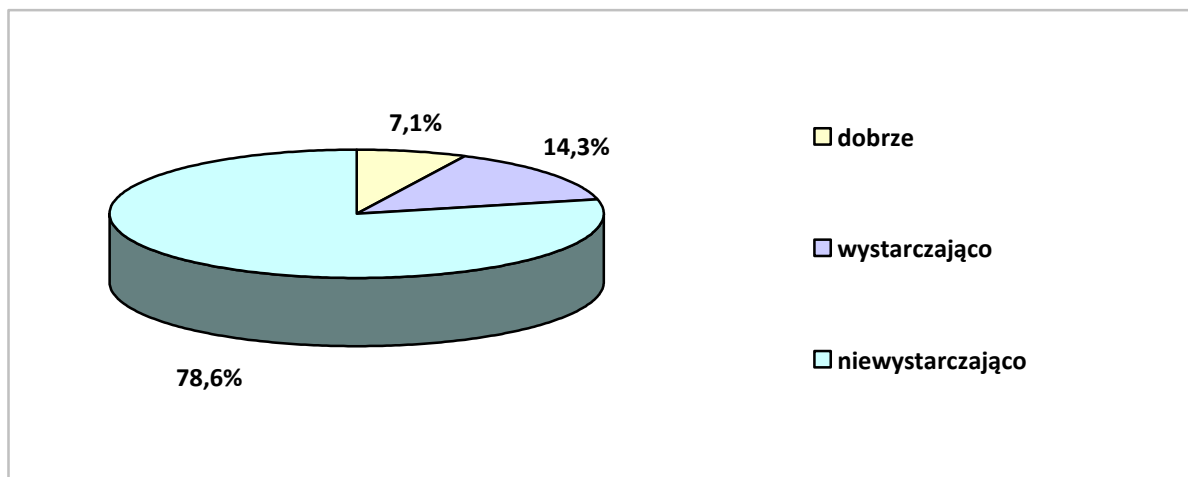
Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Specjalistyczne usługi medyczne świadczy mieszkańcom gminy Ręczno Szpital Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim.

Ze sprawozdania MZ-11 za 2014 r. wynika, że w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Ręcznie zatrudnionych było 4 lekarzy (w tym pediatra i diabetolog), 3 pielęgniarki oraz 1 położna. W Ośrodku przyjęto ogółem 14.223 pacjentów, w tym około 2.000 osób z gminy Ręczno. Do najczęściej diagnozowanych chorób należały w 2014 r.: nadciśnienie, cukrzyca, choroby nowotworowe, choroby układu krążenia, choroby reumatyczne, choroby układu nerwowego oraz wady postawy u dzieci.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Ręczno trzy pytania pozwalające uzyskać opinie na temat funkcjonowania służby zdrowia w gminie, deficytów w tym zakresie oraz o działań, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kwestie związane z całokształtem funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie zostały ocenione negatywnie. Aż 78,6% badanych określiło istniejący stan rzeczy jako niewystarczający. Tylko 7,1% pytanym wskazało odpowiedź dobrą, a kolejne 14,3% ankietowanych przyznało, że ochrona zdrowia funkcjonuje wystarczająco.

W odpowiedzi na pytanie: „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?“, ankietowani wymieniali najczęściej: ginekologa, okulistę, kardiologa, neurologa, laryngologa, stomatologa, ortopedę, chirurga, pediatrę, a także rehabilitanta i fizjoterapeutę.

Uczestnicy badania wypowiadali się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów, organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych, poprawę bazy lokalowej i wyposażenie placówki służby zdrowia, utworzenie ośrodka rehabilitacyjnego oraz zakładu opiekuńczo-leczniczego, z uwzględnieniem osób somatycznie chorych. Zwrócono również uwagę na zwiększenie działań prozdrowotnych (promocja zdrowego stylu życia, zachęcanie do uprawiania sportu, szczególnie osoby starsze, propagowanie właściwych nawyków żywieniowych, jak również spotkania ze specjalistami uświadamiające zagrożenia wynikające z niezdrowego trybu życia). Uczestnicy badania wskazali także na konieczność organizowania kursów pierwszej pomocy.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

W gminie Ręczno sport propagowany jest wśród młodzieży poprzez:

- Wojewódzkie Zrzeszenie Sportowe Ludowych Zespołów Sportowych – Ośrodek Sportowo-Szkoleniowy w Ręcznie,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Czartoria” Ręczno (drużyny piłki nożnej – seniorzy i juniorzy),
- Klub Sportowy „BG SPORT” Bąkowa Góra (drużyna piłki nożnej).

Obszary, w których realizowane są działania obejmujące kulturę fizyczną, to wychowanie fizyczne, rekreacja i turystyka, rehabilitacja ruchowa oraz sport. W gminie brakuje obiektów sportowych typu: sale, hale, stadiony czy zewnętrzne siłownie. Zaplecze sportowo-rekreacyjne gminy tworzą: boisko przy Ośrodku Sportowo-Szkoleniowym LZS-u w Ręcznie oraz szkolne sale gimnastyczne i boiska sportowe.

Ze względu na różnorodne i zasobne środowisko, liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe, gmina Ręczno jest atrakcyjnym regionem turystycznym, zwłaszcza dla miłośników agroturystyki, turystyki wiejskiej, adeptów turystyki aktywnej – przede wszystkim kajakowej i rowerowej. Położenie w dolinie rzeki Pilicy, w większości na obszarach Natura 2000, powoduje również szanse dla rozwoju turystyki przyrodniczej, która staje się w Polsce coraz bardziej popularna.

Wędrowki szlakami turystycznymi, ale także obserwacje przyrody, w tym tzw. bird watching (obserwacja ptaków), to nowe trendy we współczesnych sposobach spędzania czasu wolnego. Teren gminy jest atrakcyjny pod względem środowiska przyrodniczego. Obszar gminy należy do terenów o dużej lesistości, lasy i grunty leśne zajmują ok. 38% ogólnej powierzchni gminy. Jego część leży w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego fragment dorzecza Pilicy od Przedborza do okolic Tomaszowa Mazowieckiego. Występują tu kompleksy leśne (pozostałość Puszczy Nadpilickiej) z bogatą szatą roślinną oraz dolina Pilicy i jej dopływy z bogatą szatą roślinną i siedliskami wielu rzadkich gatunków fauny i flory.

Na terenie gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody:

- Rezerwat Wielkopole, o powierzchni 42,04 ha, położony u podnóża piaskowego wzgórza Czartoria, położonego 270 m n.p.m., z liczącym około 150 lat drzewostanem sosnowym, jodłowym i dębowym.
- Rezerwat florystyczny „Jawora” o powierzchni 87,99 ha, położony na północnym zboczu Bąkowej Góry, z licznymi zbiorowiskami roślinnymi gatunków chronionych.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są zabytkowe parki, użytki ekologiczne oraz liczne pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

Atrakcyjność turystyczna i letniskowy charakter miejscowości położonych na terenie gminy, rzeka Pilica i pobliski Zalew Sulejowski, generują znaczny ruch turystyczny. Wykorzystanie walorów turystycznych, krajobrazowych i przyrodniczych daje szanse rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych gminy. Na jej terenie znajduje się kilka punktów widokowych, z których rozciągają się szczególnie piękne krajobrazy: szczyt Bąkowej Góry, Kobyła Góra, wieś Dęba (widok ku północy na Bąkową Górę), wieś Majstry (widok na Pasma Przedborsko-Małogoskie i Górę Chełmską, położone na przeciwległym brzegu Pilicy) i droga Stobnica – Paskrzyn.

Wśród zabytków gminy warto wyróżnić m.in.:

- Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej w Bąkowej Górze z XV w. (z kamienną chrzcielnicą z blaszaną pokrywą z XVII w., dwiema kamiennymi kropielnicami z 1540 r. i 1616 r., sześcioma marmurowymi epitafiami Małachowskich z lat 1604-1717 oraz dzwonnica);
- Ruiny zamku Bąka – pozostałości zamku rycerskiego z przełomu XIII i XIV w. (niegdyś znanej siedziby rycerzy – rozbójników). Ze szczytu rozpościerają się piękne panoramy, w tym widoki na Pasma Przedborsko-Małogoskie, wchodzące w skład Gór Świętokrzyskich;
- Dwór Małachowskich w Bąkowej Górze – budowla stojąca na stoku góry, w niedalekiej odległości od ruin średniowiecznego zamku. Tuż obok znajduje się zabytkowy spichlerz. Całość otacza stary park z okazami pomnikowych drzew, a ze stoków wzgórza rozciąga się wspaniała panorama doliny Pilicy i wschodniego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich;
- Dwór obronny w Majkowicach z I połowy XVI w. – ruiny renesansowej siedziby szlacheckiej z elementami architektury obronnej;
- Kościół pw. św. Stanisława BM. z XVI/XVII w.

W gminie funkcjonuje 5 obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

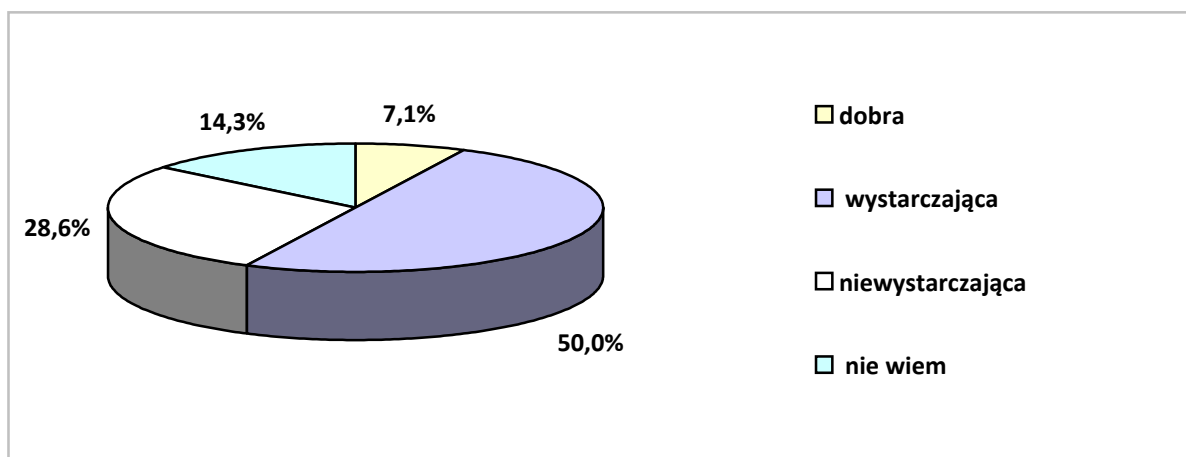
Tabela 12. Obiekty zbiorowego zakwaterowania, gospodarstwa agroturystyczne w gminie w 2015 r.

lp.	nazwa obiektu	adres
1.	Wojewódzkie Zrzeszenie Sportowe Ludowych Zespołów Sportowych	ul. Piotrkowska 7, 97-510 Ręczno
2.	Agroturystyka „Gajówka Pilica”	Łęg Ręczyński 45, 97-510 Ręczno
3.	Gospodarstwo agroturystyczne (wypożyczalnia kajaków), Renata i Marek Kręglewscy	Majkowice 34, 97-510 Ręczno
4.	Pole namiotowe przy rzece Pilicy Krystyna Kręglewska	Majkowice 740, 97-510 Ręczno
5.	Hotel „Spichlerz”	Bąkowa Góra, 97-510 Ręczno

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono uczestników badania o ocenę oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji oraz o działania lub inwestycje, jakie należałoby podjąć w celu jej dostosowania do potrzeb mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa uczestniczących w badaniu mieszkańców gminy uznała ofertę w zakresie sportu i rekreacji za wystarczającą, a kolejne 7,1% ankietowanych określiło ją jako dobrą. Jednak 28,6% respondentów stwierdziło, że jest ona niewystarczająca. Zdania na ten temat nie wyraziło 14,3% pytanych.

Odpowiadając na pytanie o działania lub inwestycje dostosowujące ofertę sportowo-rekreacyjną do potrzeb mieszkańców gminy, badani najczęściej wymieniali wyznaczenie tras i ścieżek rowerowych, budowę siłowni plenerowych oraz boisk sportowych, utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu, a także organizowanie turniejów, cyklicznych imprez oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem imprez dla kobiet. Ankietowani postulowali również udostępnianie sali gimnastycznej dorosłym mieszkańcom gminy oraz wytyczenie tras pieszych.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Teren gminy Ręczno znajduje się w obrębie działań Komisariatu Policji w Gorzkowicach. Według danych Komisariatu w okresie od 1.01.2015 r. do 31.12.2015 r. prowadzone były następujące czynności prewencyjne:

- sporządzono 163 wnioski do Sądu o ukaranie w sprawach o wykroczenia;
- wszczęto 204 postępowania przygotowawcze;
- nałożono 394 mandaty karne za popełnione wykroczenia;
- załatwiono 1.757 interwencji;
- przeprowadzono 1.097 interwencji w miejscach publicznych;
- przeprowadzono 660 interwencji domowych;

- zatrzymano 51 osób do wytrzeźwienia;
- zatrzymano 36 sprawców na gorącym uczynku;
- zatrzymano 21 nietrzeźwych użytkowników dróg;
- odbyto 48 spotkań z dziećmi w szkołach;
- skierowano 1 akt oskarżenia w sprawie wszczętego postępowania dotyczącego znęcania się nad rodziną;
- rozpoczęto 8 spraw w ramach procedury „Niebieska karta”.

Z uwagi na to, że Komisariat Policji w Gorzkowicach nie prowadzi statystyki dla poszczególnych gmin, rozdział nie zawiera informacji dotyczących przestępstw popełnionych w analizowanym okresie na terenie gminy Ręčno.

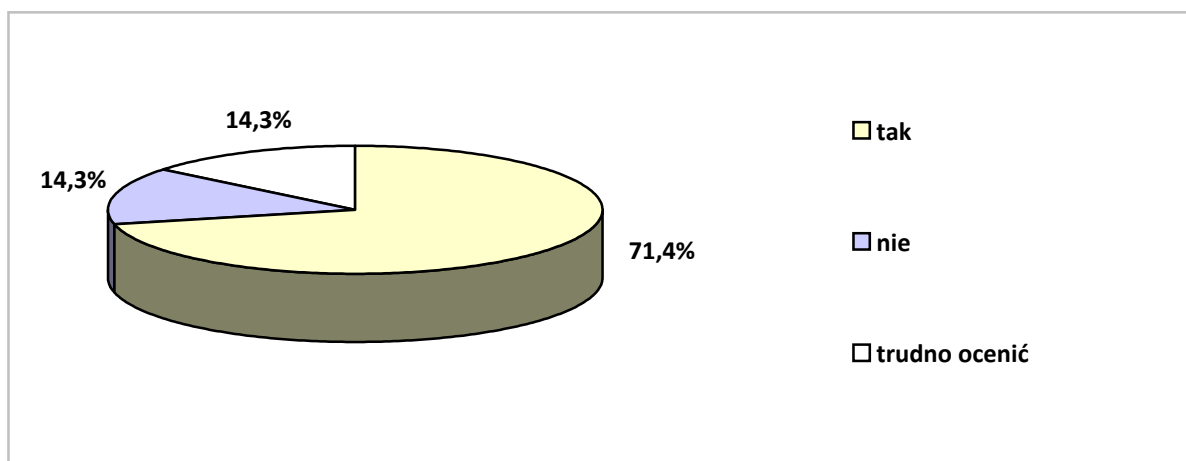
Według informacji I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, w ciągu 2015 roku kurator zawodowy prowadził 30 dozorów wobec 28 mieszkańców gminy Ręčno. W podanym okresie zakończono z różnych przyczyn 10 dozorów. Stan na dzień 31.12.2015 r. wynosił 20 dozorów czynnych wobec 19 osób.

W analizowanym roku w Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich prowadzonych było łącznie 13 postępowań wykonawczych wobec nieletnich i rodzin z terenu gminy Ręčno, a objętych nimi było 45 osób:

- wobec 3 nieletnich prowadzone były postępowania Nw, w których sąd zastosował środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora,
- w 10 sprawach prowadzone były postępowania opiekuńcze, które objęły 17 osób dorosłych i 25 małoletnich,
- w 2015 r. nie było prowadzone żadne postępowanie w zakresie realizacji obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Ręčno trzy pytania dotyczące ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia przestępczości, oraz działań poprawiających bezpieczeństwo na drodze. Rozkład odpowiedzi na pytanie o poczucie bezpieczeństwa ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (71,4%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Przeciwnego zdania było 14,3% badanych. Tyle samo uczestników badania nie było w stanie ocenić stanu rzeczy.

W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu zmniejszenia przestępczości i poprawy stanu bezpieczeństwa mieszkańców, ankietowani postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych, utworzenie na terenie gminy punktu dyżurów dzielnicowego, rozszerzenie działań profilaktycznych w szkołach (organizowanie rozmów i prelekcji z funkcjonariuszami policji na temat uzależnień oraz konsekwencji popełniania czynów karalnych), edukowanie społeczeństwa o zagrożeniach, a także bezwzględne egzekwowanie prawa wobec przestępców i skuteczniejszą walkę z dystrybucją środków odurzających.

Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze ankietowani najczęściej wskazywali na konieczność częstszych kontroli prędkości, trzeźwości kierowców i stanu technicznego pojazdów, odpowiedniego oznaczenia i oświetlenia miejsc szczególnie niebezpiecznych, remontu dróg gminnych, budowy chodników, uporządkowania poboczy, lepszego oznakowania dróg, instalacji fotoradaru, a także egzekwowania obowiązkowego noszenia elementów odblaskowych.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania

trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych, tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Z końcem 2015 roku kadrę GOPS-u stanowiło 9 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 13. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	1
pozostali pracownicy	4	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2015 r. w gminie Ręczno wskaźnik ten był spełniony, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.215 mieszkańców. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje m.in. potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników wykonujących usługi opiekuńcze oraz o 1 osobę liczby pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Tabela 14. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2
	wyższe niekierunkowe	–	–

	średnie kierunkowe		–	1
	średnie niekierunkowe		–	–
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			3	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Z końcem 2015 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik oraz dwóch pracowników socjalnych, a jeden pracownik socjalny legitymował się wykształceniem średnim kierunkowym. Dodatkowo kierownik miał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, zaś jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Spośród osób zatrudnionych w GOPS-ie trzy osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych.

W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. W analizowanym okresie od października 2012 do końca września 2015 r. kryterium to było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Od 1 października 2015 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej wynoszą odpowiednio: 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

Odrębne kryterium dochodowe obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Od listopada 2012 r. do końca października 2015 r. w odniesieniu do dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się kryterium to zostało ustalone na poziomie 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności – 623 zł. Od 1 listopada

2015 r. wzrosły kryteria właściwe dla przyznawania świadczeń rodzinnych i dodatków im towarzyszących. Dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2013-2015.

Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2013-2015

wielkość wydatków (w zł)	2013	2014	2015
ogółem	1.872.908,00 +96 771,00 = 1 969,679,00	1.857.720,00+ 89 527,00 = 1 947247,00	1.802.064,67
w tym na świadczenia pomocy społecznej	868.977,10	923.923,40	720.014,50
w tym na świadczenia rodzinne (łącznie z FA* i zas. dla opiekuna)	1.003.930,90+ 96 771,00 = 1 100 701,90	933.796,60 + 89 527,00 = 1023 323,60	1.082.050,17
na zadania własne gminy	387.900,00	383.599,00	738.050,00
na zadania zlecone gminie (świadczenia rodzinne)	1.485.008,00 + 96 771,00 = 1 581 779,00	1.474.121,00 + 89 527,00 = 1 563 348,00	1.064.013,72

* FA w latach 2013 i 2014 prowadził Urząd Gminy, w 2015 r. przejął to zadanie GOPS i FA jest zawarty już w danych GOPS-u.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W latach 2013-2015 środki finansowe przeznaczone przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy zmniejszały się (1.872.908,00 zł w 2013 r., 1.857.720,00 zł w 2014 r., 1.802.064,67 zł w 2015 r.). Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych (1.003.930,90 zł w 2013 r., 933.796,60 zł w 2014 r., 1.082.050,17 zł w 2015 r.).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków stałych, zasiłków celowych oraz zasiłków okresowych. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2013-2015.

Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	191	171	146
liczba rodzin	128	125	122
liczba osób w rodzinach	404	355	339
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	11,23%	9,87%	9,14%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2013-2015 zmniejszała się systematycznie z roku na rok. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy – najwyższy wskaźnik odnotowano w 2013 roku (11,23%). Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2015 roku.

Tabela 17. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	109
17-21 lat	26
22-30 lat	31
31-40 lat	39
41-50 lat	33
51-60 lat	39
61-70 lat	34
71 lat i więcej	8

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Tabela 18. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	47
pracuje dorywczo	11
nie pracuje	42
studiuje	–
uczy się	3
na rencie	10
na emeryturze	17
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	35

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2015 r. wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (109 osób) i osoby w wieku 31-40 lat oraz 51-60 lat (po 39 osób). Nieco mniej było beneficjentów z innych grup wiekowych, wśród których najliczniej występowały osoby w wieku 61-70 lat (34 osoby), 41-50 lat (33 osoby) i 22-30 lat (31 osób). Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2015 r. stanowiły osoby pracujące (47 osób), drugą pod względem liczebności grupą beneficjentów były osoby niepracujące (42 osoby), natomiast następne w kolejności były osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku (35 osób).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2015 r. stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
ubóstwo	13	19	15	22	42	23
bezdomność	1	1	1	1	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	12	13	14	63	72	74
bezrobocie	40	37	38	132	124	120
niepełnosprawność	48	47	44	125	105	100
długotrwała lub ciężka choroba	40	30	36	108	91	104
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	23	21	14	121	106	83
..... w tym rodziny niepełne	5	3	0	13	6	0
..... w tym rodziny wielodzietne	11	10	11	84	72	74
przemoc w rodzinie	0	3	3	0	11	9
alkoholizm	9	8	7	29	27	19
zdarzenie losowe	2	2	4	5	2	14

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W latach 2013-2015 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była niepełnosprawność. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu nieznacznie spadała (48 rodzin w 2013 r., 47 w 2014 r., 44 w 2015 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem

GOPS-u z tego powodu ulegała niewielkim wahaniom (40 w 2013 r., 37 w 2014 r., 38 w 2015 r.). Bardzo istotnymi powodami świadczenia pomocy społecznej w gminie były: długotrwała lub ciężka choroba (40 w 2013 r., 30 w 2014 r., 36 w 2015 r.), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (23 w 2013 r., 21 w 2014 r., 14 w 2015 r.), ubóstwo (13 w 2013 r., 19 w 2014 r., 15 w 2015 r.) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (12 w 2013 r., 13 w 2014 r., 14 w 2015 r.). Stosunkowo częstym powodem przyznawania pomocy był także alkoholizm (9 w 2013 r., 8 w 2014 r., 7 w 2015 r.). Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: zdarzenie losowe (2 w 2013 r., 2 w 2014 r., 4 w 2015 r.), przemoc w rodzinie (3 w 2013 r., 3 w 2014 r.) oraz bezdomność (1 w 2013 r., 1 w 2014 r., 1 w 2015 r.).

Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2013-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2013-2015

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
pieniężna	109	104	94	103	95	89	295	259	224
rzeczowa	83	80	82	104	41	38	259	202	194
praca socjalna	X	X	X	191	64	69	470	168	206
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	3	1	0	5	2
schronienie	3	1	1	3	1	1	4	1	1
usługi opiekuńcze	1	2	4	1	2	4	1	2	5
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	5	5	5	X	X	X	X	X	X
Karta Dużej Rodziny	–	37	10	–	37	10	–	205	48
dodatki energetyczne	–	3	4	–	3	4	–	11	14
dodatki mieszkaniowe	5	4	5	5	4	5	19	14	18
ubezpieczenia zdrowotne	4	6	7	4	5	5	8	7	11

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W latach 2013-2015 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków stałych, zasiłków celowych oraz zasiłków okresowych, którą objęto 295 osób w rodzinach w 2013 r., 259 w 2014 r. i 224 w 2015 r.

Bardzo ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Objęto nią 470 osób w rodzinach w 2013 r., 168 w 2014 r. i 206 w 2015 r.

Ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy stanowiła też pomoc rzeczowa, udzielana przede wszystkim w postaci posiłku (259 osób w rodzinach w 2013 r., 202 w 2014 r., 194 w 2015 r.).

GOPS w Ręcznie udzielał także wsparcia w postaci schronienia. W rozpatrywanym okresie skorzystały z niego 4 osoby w 2013 r., 1 w 2014 r. i 1 w 2015 r. Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek w latach 2013-2015 znalazły się również usługi opiekuńcze, którymi objęto 1 osobę w 2013 r., 2 w 2014 r. i 5 w 2015 r., poradnictwo specjalistyczne (5 osób w 2014 r. i 2 w 2015 r.), a także Karta Dużej Rodziny (205 osób w rodzinach w 2014 r. i 48 w 2015 r.), dodatki energetyczne (11 osób w rodzinach w 2014 r. i 14 w 2015 r.), dodatki mieszkaniowe (19 osób w rodzinach w 2013 r., 14 w 2014 r., 18 w 2015 r.) oraz ubezpieczenia zdrowotne (8 osób w rodzinach w 2013 r., 7 w 2014 r., 11 w 2015 r.).

Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2013-2015 do DPS-u skierowano każdego roku po 5 osób z gminy. W analizowanym okresie gmina pokrywała koszt pobytu w DPS-ie także dla 5 osób w każdym roku. Dane na temat liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 21. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-ów	5	5	5
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ach	5	5	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Do realizowanych form wsparcia zaliczały się kontrakty socjalne, których w analizowanym okresie podpisano 12 (4 w 2013 r., 5 w 2014 r., 3 w 2015 r.). W latach 2013-2015 nie zatrudniano asystentów rodziny.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS realizował w 2015 r. wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy: W ramach Programu Wspierania Rodziny udzielał materialnego wsparcia rodzinom z dziećmi zagrożonym bezradnością. Zapewniał

m.in. pomoc w formie dożywiania w szkole dla 80 dzieci (w tym 76 dzieci ze szkół z terenu gminy i 4 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych). 25 dzieci uczestniczyło w półkoloniach w Wojewódzkim Zrzeszeniu LZS-u w Łodzi – Ośrodku Sportowo-Szkoleniowym w Ręcznie. W ramach wspierania rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych patologią – w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnieniu i wyzwalaniu zasobów – pracą socjalną objęto 44 rodziny z liczbą 234 osób w rodzinach; zostały także wydane Karty Dużej Rodziny dla 37 rodzin z liczbą 207 osób w rodzinach; na terenie gminy świadczone były też bezpłatne usługi psychologa w Punkcie Konsultacyjnym, w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie oraz w Szkole Podstawowej w Stobnicy; 317 uczniów ze szkół z terenu gminy Ręčno było uczestnikami programów profilaktycznych w ramach organizowanych dni profilaktyki szkolnej; GOPS opłacał także koszty pobytu 1 dziecka w palcówce pieczy zastępczej.

W ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży 215 uczniom przyznano pomoc pieniężną na zaopatrzenie w artykuły szkolne i podręczniki; 26 uczniom przyznano stypendium motywacyjne za osiągnięcia w nauce; 23 uczniom wypłacono stypendium za osiągnięcia sportowe; 43 uczniom z klas II i III gimnazjum i klas VI szkół podstawowych udzielono wyprawki pieniężnej na zakup podręczników; 62 uczniom z klas I przekazano podręcznik „Elementarz” wraz z zestawem ćwiczeń; 3 uczniom z orzeczeniem o niepełnosprawności przekazano podręczniki dla II klasy gimnazjum; wolontariusze Szkolnego Koła Caritas ze Szkoły Podstawowej w Stobnicy organizowali zbiórki żywności, których celem było pozyskanie artykułów żywnościowych z długim terminem przydatności do spożycia – produkty te zostały przekazane w formie paczek najuboższym mieszkańcom gminy; w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych organizowano sportowe zajęcia z animatorem na boisku ORLIK, z których codziennie korzystało ok. 20 osób, w tym osoby powyżej 50. roku życia; prowadzono również program „Mały Mistrz” dla 35 uczniów z I klas szkół podstawowych, program „MultiSport” dla 20 uczniów z klas V i VI szkół podstawowych oraz program „Umiem pływać” dla 30 uczniów z III klas szkół podstawowych.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie przyznawał ponadto mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1.003.930,90	933.796,60	920.496,80

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Tabela 23. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2013-2015

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
zasiłek rodzinny	4.813	4.372	4.004	487 254,10 (zwrócony zasiłek 211,90)	442 288,60 (zwrócony zasiłek 424,40)	411 072,80 (zwrócony zasiłek 264,20)
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	19	10	18	19.000,00	10.000	18.000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	132	90	107	50.627,00	35.374,00	42.040,00
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	142	140	148	24.310,00	24.680,00	25.505,00
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–	–	–	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	264	226	201	20.380,00	17.580,00	16.180,00
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	320	289	258	32.000,00	28.900,00	25.800
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	984	833	703	52.000,00	43.370,00	37.870,00
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	938	832	710	75.040,00	66.560,00	57.830,00

zasiłek pielęgnacyjny	857	808	730	131.121,00	123.624,00	111.690,00
świadczenie pielęgnacyjne	153	78	108	85.198,80	58.260,00	108.000,00
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	27	27	29	27.000,00	27.000,00	29.000,00
zasiłek dla opiekuna	-	108	73	-	56 160,00	37 509,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W latach 2013-2015 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (1.003.930,90 zł w 2013 r., 933.796,60 zł w 2014 r., 920.496,80 zł w 2015 r.).

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2013-2015 mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	18	14	12
liczba przyznanych świadczeń	290	254	227
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	96.771,00	89.527,00	77.710,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2013-2015 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, zmniejszała się z roku na rok (96.771 zł w 2013 r., 89.527 zł w 2014 r., 77.710 zł w 2015 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Ręczno funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bąkowej Górze. Poniżej zamieszczona karta zasobów zawiera szczegółowe informacje na temat tego podmiotu.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bąkowej Górze

Bąkowa Góra 43, 97-510 Ręczno.

Podmiot prowadzący:

Stowarzyszenie Koło Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym,
ul. Rycerska 16, 97-300 Piotrków Trybunalski.

Zakres oferowanych usług:

Placówka pobytu dziennego, której zadaniem jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do funkcjonowania w środowisku otwartym, dzięki poprawie ich życia w sferze psychicznej, fizycznej i społecznej. Docelowo ma to doprowadzić do ich wejścia na rynek pracy i samodzielnej egzystencji. Placówka oferuje zajęcia ogólnorozwojowe: florystyczne, plastyczne, komputerowe, muzyczne, teatralne, malarskie, stolarskie, ceramiczne, rękodzieła, krawieckie, haftu i koronkarstwa, ogrodnicze, majsterkowania i gospodarstwa domowego.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób powyżej 18. roku życia z umiarkowanym oraz znacznym stopniem niepełnosprawności. W 2015 r. placówka objęła wsparciem 25 osób niepełnosprawnych z gminy Ręczno (na możliwość skorzystania z oferty oczekiwało 5 osób, a okres oczekiwania wynosił 8 miesięcy).

Ponadto zasięgiem swego działania obejmują mieszkańców gminy Ręczno również jednostki powiatowe zlokalizowane w Piotrkowie Trybunalskim: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Piotrkowie Trybunalskim w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 25. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	0	2

liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	1	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	3	2	3
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	1	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	2	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	1	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.

W latach 2013-2015 ani jedno dziecko z gminy nie zostało zgłoszone do adopcji ani nie zostało adoptowane. Tylko w 2015 r. 2 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych, natomiast w 2014 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczono jedno dziecko.

W analizowanym okresie każdego roku w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio: 3, 2, 3 dzieci z gminy. W latach 2013-2015 liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie – odpowiednio: 3, 2 i 1.

Jeśli chodzi o pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, to w analizowanym okresie tylko w 2014 r. przebywało tam jedno dziecko z gminy. Warto dodać, iż w 2014 r. i w 2015 r. usamodzielniono po jednym pochodzącym z gminy wychowanku rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piotrkowie Trybunalskim w roku szkolnym 2014/2015 udzieliła dzieciom i młodzieży z terenu gminy Ręčno niżej wymienionych form pomocy:

- orzeczenia:
 - indywidualne nauczanie – 19 osób,
 - kształcenie specjalne – 3 osoby,
- opinia – odroczenie obowiązku szkolnego, osiągnięcie dojrzałości szkolnej, ryzyko dysleksji, specyficzne trudności w nauce – 18 osób,
- konsultacje:
 - logopedyczna – 2 osoby,
 - psychologiczna – 1 osoba.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Ręčno korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek przedstawia kolejna tabela.

Tabela 26. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	kategoria osób z gminy objętych wsparciem w 2015 r.
PCPR, Al. 3 Maja 33, 97-300 Piotrków Trybunalski	rodziny zastępcze, osoby niepełnosprawne, osoby doznające przemocy domowej
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Sienkiewicza 16A, 97-300 Piotrków Trybunalski	dzieci i młodzież szkolna z problemami w nauce
Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, ul. Słowackiego 5, 97-300 Piotrków Trybunalski	osoby i rodziny z problemami opiekuńczo- wychowawczymi
Sąd Rejonowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, ul. Słowackiego 5, 97-300 Piotrków Trybunalski	osoby z zasądzonym dozorem kuratorskim
Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi, ul. Broniewskiego 4, 97-300 Piotrków Trybunalski	osoby i rodziny uzależnione od alkoholu
Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Abstynenckiej „Pałacyk”, Al. 3 Maja 31, 97-300 Piotrków Trybunalski	osoby uzależnione, członkowie rodzin
Komisariat Policji, ul. Szkolna 3, 97-350 Gorzkowice	mieszkańcy gminy potrzebujący pomocy
Powiatowy Urząd Pracy, ul. Dmowskiego 27, 97-300 Piotrków Trybunalski	osoby bezrobotne bez prawa i z prawem do zasiłku, poszukujący pracy i przekwalifikowania zawodowego

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2015 roku na terenie gminy Ręczno funkcjonowały 4 organizacje pozarządowe. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy gminy Ręczno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę. Dotyczyła ona realizacji zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy w zakresie odpowiadającym zadaniom gminy i miała charakter zarówno finansowy, jak i pozafinansowy. Współpraca o charakterze finansowym polegała na zleceniu realizacji zadań publicznych w formie:

- powierzania wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji;
- wspierania wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

W ramach tej formy współpracy Wójt Gminy Ręczno ogłosił otwarty konkurs ofert z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w 2015 r. pod nazwą: „Upowszechnianie kultury poprzez prowadzenie orkiestry dętej i naukę gry na instrumentach”. Zadanie to obejmowało aktywizację mieszkańców gminy w zakresie kultury, organizację i prowadzenie amatorskiego ruchu artystycznego (orkiestry dętej) oraz naukę gry na instrumentach. Wójt Gminy Ręczno udzielił też dotacji Ochotniczej Straży Pożarnej w Ręcznie.

Współpraca o charakterze pozafinansowym gminy z organizacjami pozarządowymi polegała na:

- działaniach informacyjnych realizowanych poprzez publikowanie na stronach internetowych gminy i w materiałach informacyjnych przekazywanych do prasy wszelkich ważnych informacji dotyczących zarówno działań podejmowanych przez gminę, jak i przez organizacje pozarządowe;
- organizowaniu spotkań informacyjnych rozumianych jako formy wymiany informacji na temat np. opracowania kalendarza imprez kulturalnych w gminie Ręczno na 2015 r.;
- opiniowaniu i konsultowaniu opracowań, analiz, programów i projektów aktów prawnych w dziedzinach stanowiących obszary wzajemnych zainteresowań;
- organizowaniu szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych;
- konsultowaniu z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych stanowiących przez Radę w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, zgodnie z postanowieniami uchwały Rady Gminy Ręczno w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

W 2015 r. współpraca z organizacjami pozarządowymi w gminie Ręczno odbywała się również na zasadzie współorganizacji imprez, uroczystości okolicznościowo-patriotycznych, a także reprezentowania gminy w imprezach oraz przeglądach ponadlokalnych (m.in. Powiatowy Przegląd Stołów i Palm Wielkanocnych).

Wykaz organizacji pozarządowych gminy Ręczno przedstawia poniższa tabela:

Tabela 27. Organizacje pozarządowe w gminie w 2015 roku

lp.	nazwa organizacji	adres	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Ręczno	ul. Główna 34, 97-510 Ręczno	działalność kulturalna, oświatowa, prozdrowotna
2.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy LUKS Czartoria Ręczno	ul. Główna 21, 97-510 Ręczno	działalność sportowo-rekreacyjna
3.	BG SPORT Bąkowa Góra	Bąkowa Góra 95A, 97-510 Ręczno	działalność sportowo-rekreacyjna
4.	Ochotnicza Straż Pożarna	ul. Piotrkowska 5, 97-510 Ręczno	działalność przeciwpożarowa, ratownictwo i ochrona ludności, pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów w kraju i za granicą, organizacja czasu wolnego
		Stobnica 1, 97-510 Ręczno	
		Bąkowa Góra 95A, 97-510 Ręczno	
		Paskrzyn 18, 97-510 Ręczno	
		Stobnica-Piła 20, 97-510 Ręczno	

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

W 2015 r. w gminie Ręczno funkcjonowały 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 28. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2015 roku

lp.	nazwa – działania na rzecz rodzin	adres
1.	Parafia pw. Św. Stanisława B.M. w Ręcznie, W parafii działa MNICH – Młodzież Niezwykła i Chrześcijańska – grupa młodzieżowa funkcjonująca w parafii od 2008 r., zajmująca się m.in. działalnością charytatywną, oprawą mszy świętej, organizacją: parafiady, dnia papieskiego, zaduszek, drogi krzyżowej, akcji odnowy pomników na cmentarzu.	ul. Główna 19, 97-510 Ręczno
2.	Parafia pw. Trójcy Przenajświętszej w Bąkowej Górze	Bąkowa Góra 1, 97-510 Ręczno

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

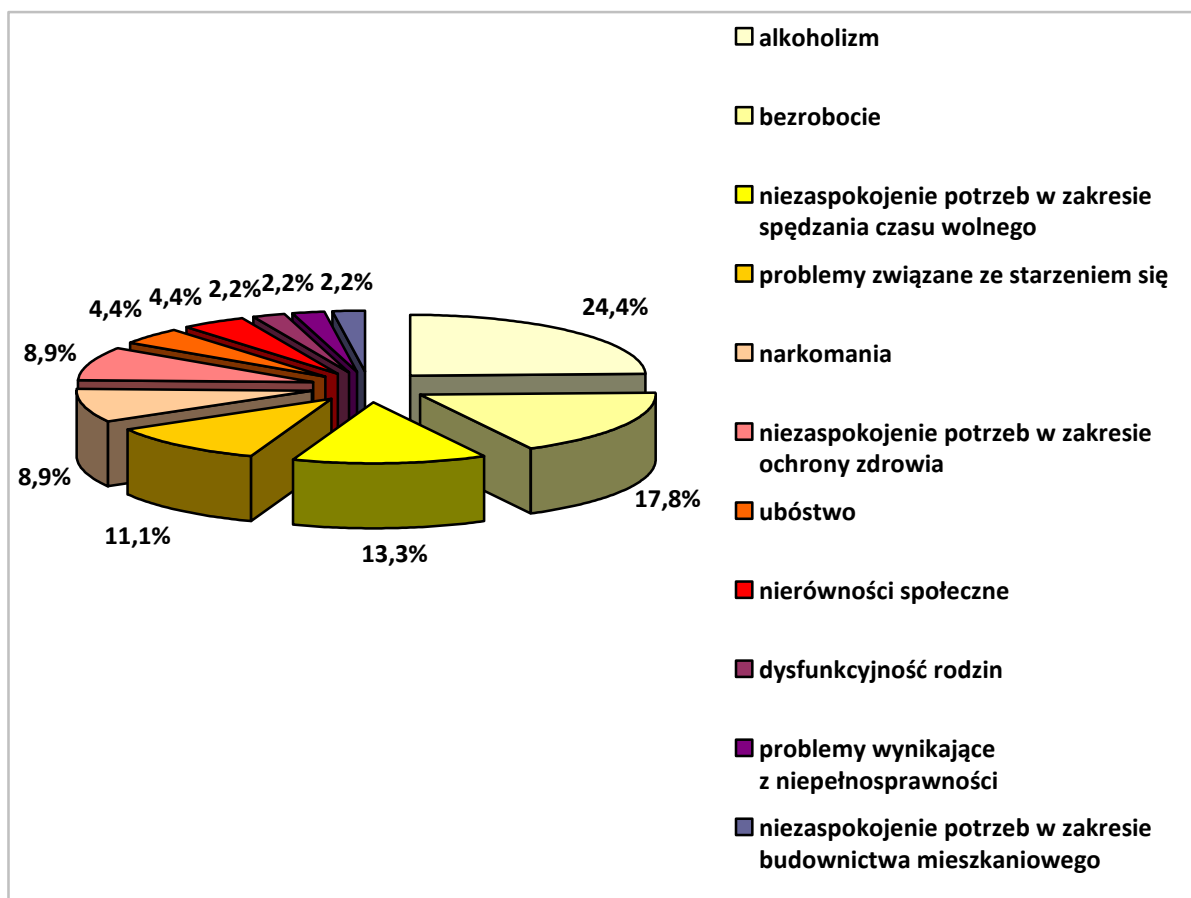
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Ręczno badania takie zostały przeprowadzone przy

zastosowaniu ankiety rozesyłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 14 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uciążliwie się w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uciążliwie się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

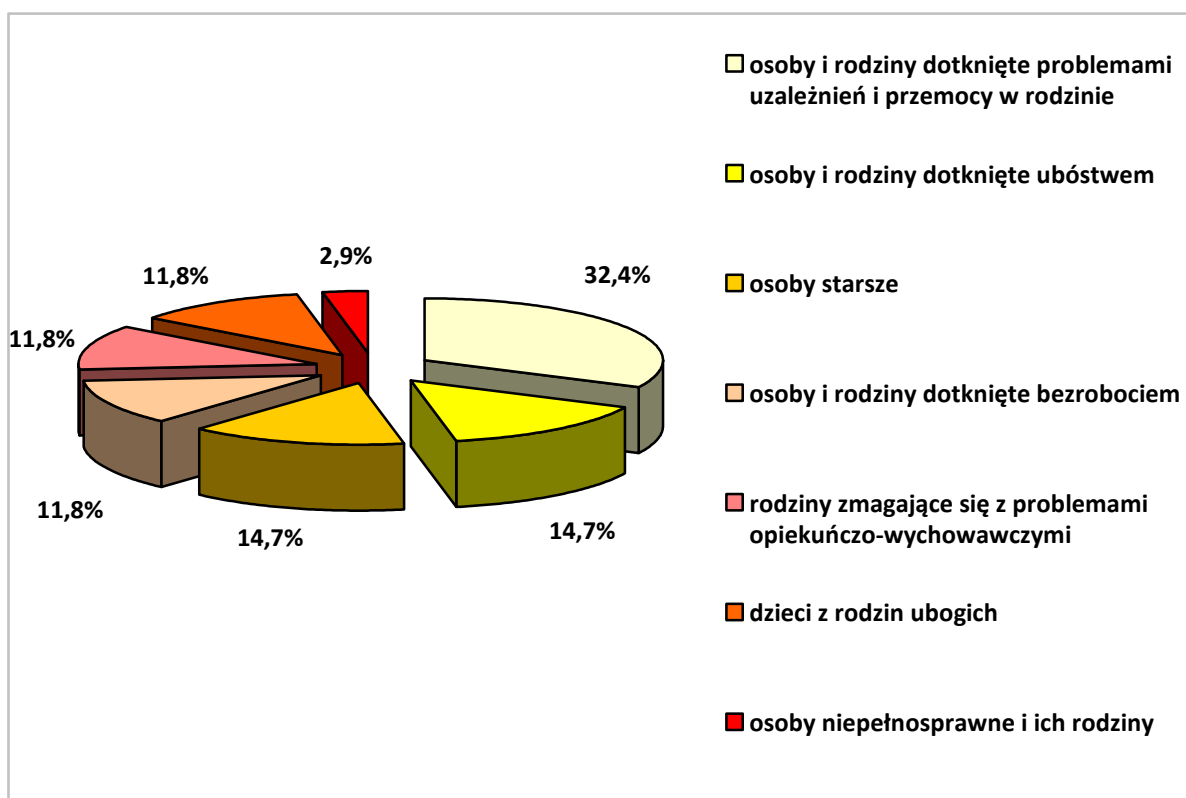
Wśród problemów, które najbardziej uciążliwie się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm (24,4%) oraz bezrobocie (17,8%).

Duże grupy ankietowanych zwróciły uwagę na niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (13,3%), problemy związane ze starzeniem się (11,1%) oraz narkomanię i niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (po 8,9%).

W dalszej kolejności wymienili ubóstwo i nierówności społeczne (po 4,4%), a także dysfunkcyjność rodzin, problemy wynikające z niepełnosprawności oraz niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (po 2,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

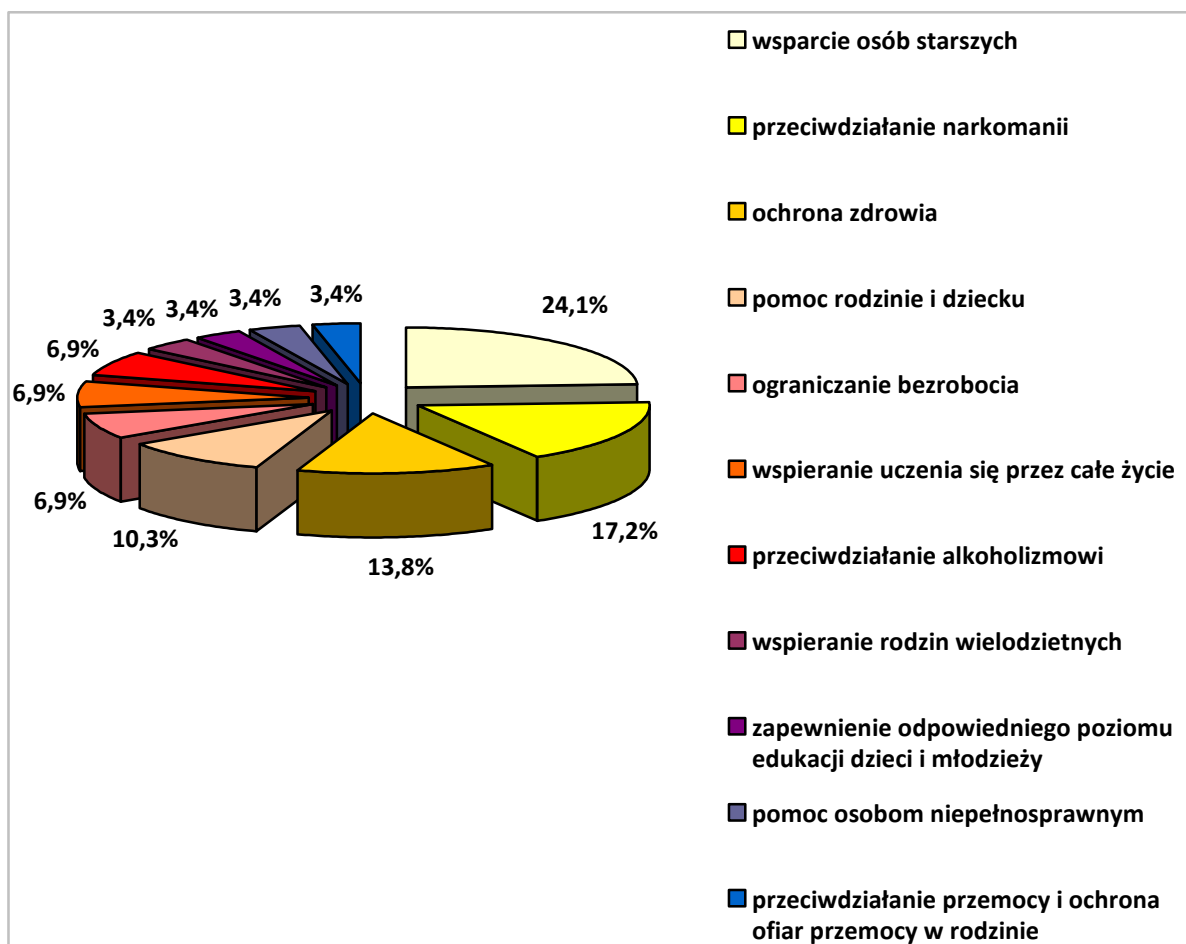

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najczęściej wskazywaną przez badanych grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym były osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (32,4%), a następnie osoby i rodziny dotknięte ubóstwem oraz osoby starsze (po 14,7%). Często wskazywano na osoby i rodziny dotknięte bezrobociem, rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz dzieci z rodzin ubogich (po 11,8%). Najmniej wskazań odnosiło się do osób niepełnosprawnych i ich rodzin (2,9%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: wsparcie osób starszych (24,1%), przeciwdziałanie narkomanii (17,2%), ochrona zdrowia (13,8%), pomoc rodzinie i dziecku (10,3%) oraz ograniczanie bezrobocia, wspieranie uczenia się przez całe życie i przeciwdziałanie alkoholizmowi (po 6,9%), a także wspieranie rodzin wielodzietnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (po 3,4%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na

zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie oraz aktywizację osób bezrobotnych, m.in. poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe. Za istotne uznali także zapewnienie opieki i pomocy w codziennym funkcjonowaniu osobom starszym, pozbawionym wsparcia ze strony rodziny oraz zwiększenie dostępności usług opiekuńczych. Do ważnych kwestii zaliczyli również edukację rodzin w zakresie wychowania dzieci i organizowanie zajęć wyrównawczych dla uczniów z tzw. „trudnych rodzin”.

Ankietowani zwrócili także uwagę na konieczność poprawnego zdiagnozowania środowiska społecznego, właściwe rozpowszechnienie informacji o przysługujących świadczeniach socjalnych oraz przydzielanie asystentów rodzinom niezaradnym życiowo. Za równie ważne respondenci uznali zwiększenie dostępu do specjalistów, zatrudnienie psychologa i radcy prawnego oraz organizowanie grup wsparcia.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Urząd Gminy, kościół, świetlice, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnię Pedagogiczno-Psychologiczną, Caritas, organizacje pozarządowe i Ochotniczą Straż Pożarną.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim, w latach 2013-2015 liczba osób bezrobotnych w gminie ulegała wahaniom: 174 osoby na koniec 2013 roku, 143 osoby na koniec roku następnego, 146 osób na koniec roku 2015. Zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Wśród pozostających bez pracy większość w roku 2013 stanowiły kobiety, których liczba na koniec tego roku wyniosła 89. W 2014 r. i w 2015 r. więcej było bezrobotnych mężczyzn niż kobiet – odpowiednio: 77 w stosunku do 66 i 74 w stosunku do 72. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 29. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba bezrobotnych w gminie	174	143	146
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7,87%	6,51%	6,49%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	89	66	72
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	51,15%	46,15%	49,32%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2013-2015 w powiecie piotrkowskim, województwie łódzkim i w kraju.

Tabela 30. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
stopa bezrobocia w powiecie piotrkowskim	13,6%	11,1%	9,8%
stopa bezrobocia w województwie łódzkim	14,1%	11,9%	10,3%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	11,5%	9,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2013-2015 powiat piotrkowski charakteryzował się niższą w stosunku do województwa łódzkiego i prawie taką samą jak w kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2015 roku odnotowano jej spadek w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2015 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	41	23	56,10
25-34 lata	45	27	60,00
35-44 lata	25	10	40,00
45-54 lata	19	8	42,11

55-59 lat	7	3	42,86
60 lat i więcej	9	1	11,11
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	16	6	37,50
1-3 miesiące	30	15	50,00
3-6 miesięcy	24	14	58,33
6-12 miesięcy	21	8	38,10
12-24 miesiące	26	12	46,15
powyżej 24 miesięcy	29	17	58,62
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	35	19	54,29
do 1 roku	27	15	55,56
1-5 lat	38	23	60,53
5-10 lat	20	7	35,00
10-20 lat	14	7	50,00
20-30 lat	11	1	9,09
30 lat i więcej	1	–	–
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	12	9	75,00
policealne i średnie zawodowe	29	18	62,07
średnie ogólnokształcące	28	16	57,14
zasadnicze zawodowe	29	14	48,28
gimnazjalne i niższe	48	15	31,25

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

Na koniec 2015 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (45 osób) oraz 18-24 lata (41 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (30 osób) i osoby pozostające bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (29 osób), osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (38 osób) i osoby bez żadnego stażu pracy (35 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (48 osób) lub zasadniczym zawodowym i policealnym i średnim zawodowym (po 29 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (25 osób) i 45-54 lata (19 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 12 do 24 miesięcy (26 osób) i od 3 do 6 miesięcy (24 osoby), osoby ze stażem pracy do 1 roku

(27 osób) i od 5 do 10 lat (20 osób) oraz osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (28 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (60%) i 18-24 lata (56,10%), osób pozostających bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (58,62%) oraz osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (58,33%), osób ze stażem pracy od jednego roku do 5 lat (60,53%) i ze stażem pracy do 1 roku (55,56%) oraz osób z wykształceniem wyższym (75%) lub policealnym i średnim zawodowym (62,07%).

Tabela 32. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	0
przetwórstwo przemysłowe	20	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0
budownictwo	10	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	19	0
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	0
transport i gospodarka magazynowa	5	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	0
edukacja	4	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	0
pozostała działalność usługowa	1	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

Na koniec 2015 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (20 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (19 osób) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (13 osób).

Na koniec 2015 roku nie było żadnych dostępnych ofert pracy dla bezrobotnych z gminy.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w takich gałęziach, jak przetwórstwo przemysłowe, handel hurtowy i detaliczny oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

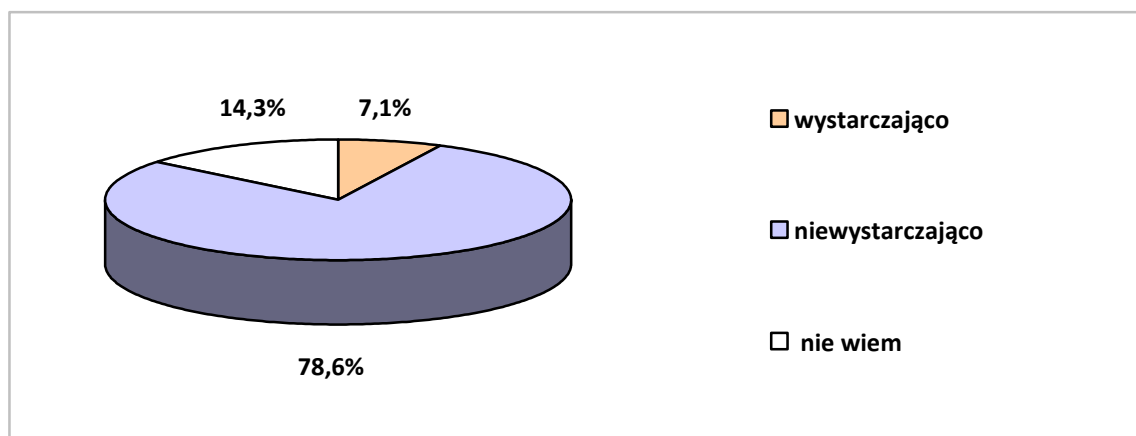
Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym i policealnym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególnie nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Brak zatrudnienia jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

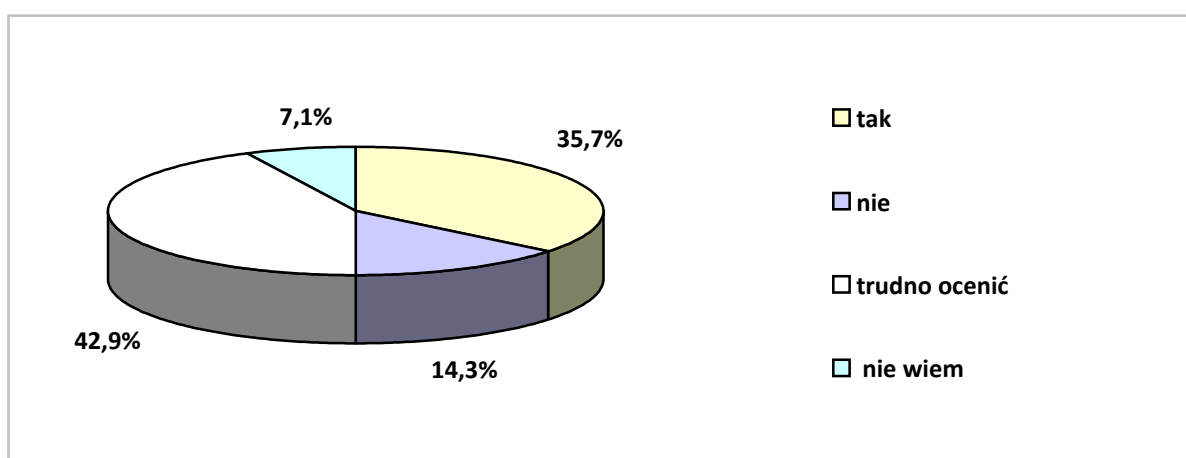

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (78,6%) uznała realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za niewystarczające. Niewiele ponad 7% respondentów określiło je jako wystarczające. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 14,3% badanych.

Kolejne pytanie dotyczyło uwzględniania potrzeb osób bezrobotnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (42,9%) nie potrafiło ocenić tej kwestii. Jednak 35,7% respondentów odpowiedziało, że w realizowanych na terenie gminy działaniach uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych. Przeciwnego zdania było 14,3% ankietowanych. Opinii na ten temat nie miało 7,1% pytanych.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Bezdomność w gminie Ręczno jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy

świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia.

Tabela 33. Pomoc społeczna przyznana w gminie z powodu bezdomności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin	1	1	1
liczba osób w rodzinach	1	1	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W latach 2013-2015 liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była minimalna i utrzymywała się na stałym poziomie (1 osoba w 2013 r., 1 w 2014 r., 1 w 2015 r.).

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore. Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich

inicjowanie należy do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Ręczno w latach 2013-2015.

Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2013	2014	2015
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (w zł)	24.995,04	34.399,18	37.616,85
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii (w zł)	2.038,24	2.977,55	738,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (w zł)	344,00	1.970,00	500,00
razem	27.377,28	39.346,73	38.854,85

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ręcznie.

W latach 2013-2015 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok zwiększała się, natomiast zarówno środki mające służyć przeciwdziałaniu narkomanii, jak i ograniczaniu przemocy w rodzinie ulegały znacznym wahaniom – warto odnotować znaczny spadek kwot na rozwiązywanie problemów narkomanii w 2015 r. oraz spory wzrost środków na przeciwdziałanie przemocy w 2014 r.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKPiRPA w Ręcznie oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKPiRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2013	2014	2015
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	22	18	24
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	10
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	3	8	8
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKPiRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	3	15	8
liczba negatywnych opinii GKPiRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0

liczba osób, z którymi GKPiRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	7	7	11
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKPiRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	1	0
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKPiRPA	11	1	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKPiRPA skierowała na terapię	0	3	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKPiRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	1	0

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ręcznie.

W latach 2013-2015 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie ulegała niewielkim wahaniom (22 w 2013 r., 18 w 2014 r., 24 w 2015 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy na koniec 2015 r. wynosił 35). Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wzrosła w 2014 r. (3 w 2013 r., 8 w 2014 r., 8 w 2015 r.). Liczba pozytywnych opinii GKPiRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała wahaniom (3 w 2013 r., 15 w 2014 r., 8 w 2015 r.). Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano też decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia. W analizowanym okresie tylko w 2015 r. przeprowadzono 10 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W ramach podejmowanych działań w 2013 r. GKPiRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 7 osobami, w 2014 r. także z 7 osobami, natomiast w 2015 liczba takich osób wzrosła do 11. W analizowanych latach tylko w 2014 r. GKPiRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 osoby.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2013-2015 GKPiRPA kontaktowała się z odpowiednio: 11, 1 i 4 osobami dotkniętymi tym problemem. W analizowanym okresie jedynie w 2014 r. skierowano na terapię 3 sprawców przemocy w rodzinie, zaś przeciwko 1 osobie złożono zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełnią Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, grupa AA „Jutrzenka” oraz Punkt Konsultacyjny, który służy wsparciem wszystkim, którzy zgłaszają potrzebę pomocy.

W ramach Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych GKPiRPA realizowała następujące zadania:

- **Zadanie I** – świadczenie usług psychologicznych (313 godzin), w tym w Punkcie Konsultacyjnym w Ręcznie (68 godzin) oraz w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie (195 godzin) i Szkole Podstawowej w Stobnicy (50 godzin). Usługę kontynuowała Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęczowa” z Piotrkowa Trybunalskiego. W trakcie całorocznej pracy w Punkcie Konsultacyjnym przeprowadzono 50 indywidualnych spotkań z osobami dorosłymi, udzielono 5 porad małżeńskich, odbyły się 4 konsultacje z osobami nieletnimi. Praca psychologa polegała na: udzielaniu porad wychowawczych rodzicom, wsparciu w walce z nałogiem alkoholowym, podpowiadaniu konstruktywnych rozwiązań w relacjach społecznych, wsparciu rodziny w walce z chorobą, pomocy w radzeniu sobie z manipulacją i atakiem ze strony bliskich, udzielaniu wskazówek do budowania przez osobę silnych mechanizmów obronnych. Działalność terapeutyczna psychologa obejmowała również obszar wsparcia małżeństw i par. W trakcie rocznej pracy w Szkole w Stobnicy psycholog przeprowadził 48 indywidualnych konsultacji psychoedukacyjnych i psychoterapeutycznych z uczniami w wieku od 4 do 11 lat. Zgłaszane problemy dotyczyły trudności w nauce wynikające z zaburzeń: koncentracji uwagi, mowy, dylematów związanych z silnymi przeżyciami ucznia wyniesionym z domu, trudnego środowiska rodzinnego oraz kłopotów w akceptacji obowiązkowości i systematyczności w nauce. Porada miała na celu ustalenie przyczyn dysfunkcji i zastosowanie odpowiedniego treningu radzenia sobie ze stresem, treningu interpersonalnego, ćwiczeń umiejętności intelektualnych, poznawczych oraz prawidłowej artykulacji. Odbyło się 15 konsultacji z rodzicami i 30 rozmów indywidualnych z nauczycielami i wychowawcami podopiecznych punktu. W PZSG psycholog przeprowadził 141 konsultacji indywidualnych z uczniami. Problemy uczniów związane były z ogólnymi deficytami rozwojowymi i zaburzeniami emocjonalnymi. W tejże szkole odbyło się 39 konsultacji z nauczycielami o charakterze doradczym w kwestii pracy z uczniami sprawiającymi trudności, przeprowadzono też 21 rozmów z rodzicami. Miały one formę wywiadu o funkcjonowaniu ich dzieci w domu i w szkole. Pytano o sposób zachowania, stan psychofizyczny oraz formy pracy z dzieckiem, jakie podejmuje rodzic, a także o jego oczekiwania, co do pomocy w szkole.
- **Zadanie II** – Realizacja usług w zakresie profilaktyki adresowana do uczniów i rodziców. W czerwcu 2015 r. dofinansowano kwotą 700 zł wyjazd krajoznawczy dla 25 uczniów Szkoły Podstawowej w Stobnicy. Podczas wycieczki realizowane były działania profilaktyczne. Uczniowie uczestniczyli w warsztatach profilaktycznych, które odbyły się na terenie Centrum Duchowości Archidiecezji Częstochowskiej „Święta Puszcza”. Podczas zajęć uczestnicy pogłęбили swoją wiedzę z zakresu uzależnień i profilaktyki, jak również poznawali różne ruchy i wspólnoty pomagające młodemu człowiekowi przezwyciężyć skutki współzależnienia. Zostali pozytywnie zmotywowani do dbania o swoje zdrowie i do świadomego dokonywania wyboru życia wolnego

od uzależnień. Przy dobrej zabawie uczniowie mogli zobaczyć, jak można spędzić wolny czas bez używania alkoholu. 16.11.2015 r. zostały zrealizowane warsztaty profilaktyczne skierowane do uczniów klas I-VI Szkoły Podstawowej i II klasy Gimnazjum w Ręcznie oraz przeprowadzono szkolenie dla rodziców. W grudniu 2015 r. zlecono Instytutowi Rozwoju i Edukacji z Rzeszowa „Progres” usługę „Tajemniczy Klient”, polegającą na przeprowadzeniu zakupu kontrolowanego i szkolenia dla sprzedawców.

- **Zadanie III** - Na festynie z okazji Dnia Dziecka w ramach edukacji publicznej rozdano ulotki i materiały profilaktyczne.
- **Zadanie IV** – w ramach zaplanowanego zadania – Organizacja szkoleń – dwóch członków komisji otrzymało certyfikat ukończenia szkolenia pn. „Aspekty prawne, administracyjne, psychologiczne oraz procedura kontroli punktów sprzedaży alkoholu”.
- **Zadanie V** – W grudniu 2015 r. zostały wydane 4 opinie – 2 sporządził biegły sądowy psycholog, kolejne 2 biegły sądowy psychiatra (przeprowadził badanie i wydał na ich podstawie 2 pisemne opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego).
- **Zadanie VI** – W 2015 r. w trakcie 12 posiedzeń komisja rozpatrzyła 8 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym 5 kategorii A (piwo) i 3 kategorii C (wódka powyżej 18%). Na podstawie art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości komisja prowadziła postępowanie wobec 11 osób o zmotywowanie do podjęcia leczenia odwykowego: 2 z wniosku prokuratury, 6 z „Niebieskiej Karty”, 2 z wniosku pracownika socjalnego i 1 z wniosku rodziny. Niniejsze sprawy zostały rozpatrzone i zgodnie z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości: 2 osoby poddały się badaniu psychologa i psychiatry w celu wydania opinii w zakresie uzależnienia, 2 osoby zostały zmotywowane do leczenia w poradni dla osób z problemami alkoholowymi w Piotrkowie Trybunalskim, wobec 2 osób zakończono postępowanie z powodu braku przesłanek z art. 24 ustawy; 3 wnioski będą kontynuowane. Komisja współpracowała ze szkołami (realizacja programów profilaktycznych); z GOPS-em – w sprawie kierowania osób na leczenie; z policją – w zakresie poprawy sytuacji rodzin zagrożonych alkoholizmem i przemocą; z psychologiem i pedagogiem szkolnym – w celu poprawy sytuacji dzieci i rodzin, w których występuje problem alkoholizmu i przemocy; w ramach grup roboczych zespołu interdyscyplinarnego – przy omawianiu „Niebieskich Kart”.

W analizowanym roku GKPiRPA realizowała też następujące zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii:

- **Zadanie I** – w ramach realizacji programów profilaktycznych w formie konkursów zakupiono ulotki, które członkowie komisji rozprowadzali wśród uczestników festynu na terenie PZSG w Ręcznie w czerwcu 2015 r.
- **Zadanie I** – Realizacja usług w zakresie profilaktyki adresowana do uczniów i rodziców – 16.11.2015 r. zostały przeprowadzone warsztaty profilaktyczne skierowane do uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Ręcznie.

W ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego m.in. Szkoła Podstawowa w Stobnicy i Publiczny Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Ręcznie realizowały programy profilaktyczne zawierające elementy oparte na promocji zdrowia psychicznego dla uczniów – korzystała z nich cała społeczność szkolna. Na wystawach szkolnych prezentowane były prace plastyczne i literackie uczniów o tematyce promocji zdrowia psychicznego i przeciwdziałania uzależnieniom. Dla całej społeczności szkolnych organizowane były przez nauczycieli i wychowawców prelekcje i pogadanki z zakresu zdrowia psychicznego z udziałem zaproszonych prelegentów, policjantów i pielęgniarki szkolnej.

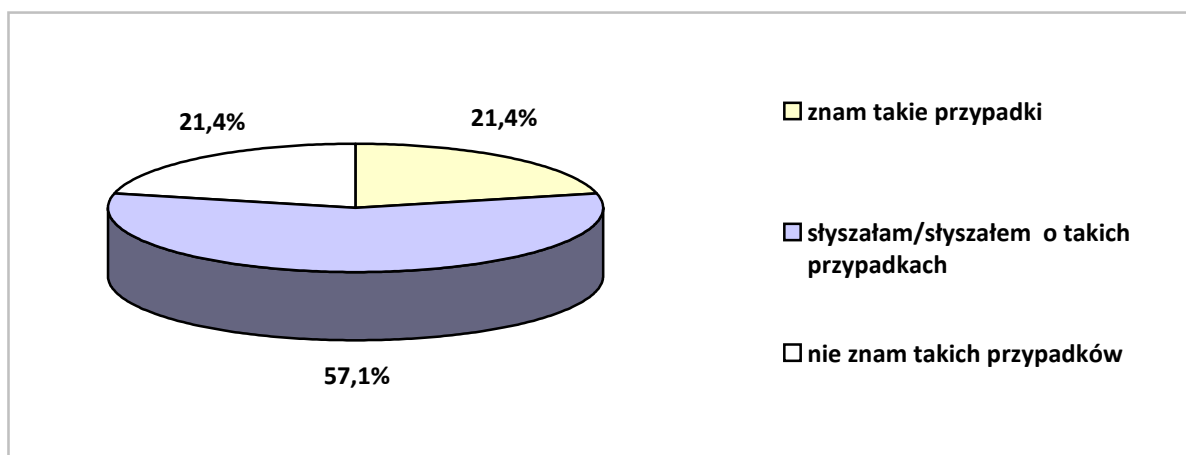
W 2015 r. realizowano również cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie poprzez następujące działania:

- systematyczna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinach obejmowanych pracą socjalną pracowników socjalnych GOPS-u i grup roboczych Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2014 r. Zespół interdyscyplinarny składający się z 11 osób odbył 5 posiedzeń. Na 3 posiedzeniach omówił procedurę działania wobec 5 zgłoszonych „Niebieskich Kart”. Działaniami objęto 10 osób, w tym 3 dzieci. Ze względu na zagrożenie życia na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim w okresie marzec-październik 2014 r. jedno dziecko przebywało w pieczy zastępczej, 8 osobom udzielone zostało wsparcie psychologiczne, a 1 osoba otrzymała pomoc socjalną.
- W ramach organizowanego 12.12.2014 r. dla gimnazjalistów w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie „Dnia profilaktyki szkolnej” pod hasłem: „Twoje życie – Twój wybór” trenerzy z PDZ MERITUM przeprowadzili po dwa warsztaty: „Siła czy bezsilność – jak radzić sobie z emocjami” oraz „Pierwszy syndrom – uzależnienie”. W ramach autorskiego program słowno-muzycznego pt: „Dlaczego Nie Mówimy” młodzież gimnazjalna spotkała się z gościem, który poruszył problemy: czy niemówienie o krzywdzie drugiej osoby jest „trendy”?, czy brak reakcji na przemoc oznacza przyzwolenie na taką sytuację?, czy „być w porządku”, to znaczy widzieć czyjaś krzywdę i nie reagować?
- 7.05.2014 r. uczniowie Szkoły Podstawowej w Stobnicy uczestniczyli w spektaklu profilaktycznym o tematyce agresji i braku akceptacji wśród dzieci pt. „Kolczasta przyjaźń”. GKPiRPA w Ręcznie podejmowała też działania motywujące wobec 7 zgłoszonych do leczenia odwykowego osób, w tym: 1 z wniosku prokuratury, 1 z „Niebieskiej Karty” z komisariatu policji, 3 z wniosku pracownika socjalnego i 2 z wniosku rodziny. Niniejsze sprawy zostały rozpatrzone i zgodnie z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości: 3 osoby poddały się badaniu psychologa i psychiatry w celu wydania opinii w zakresie uzależnienia; 2 z nich zostały zmotywowane do leczenia w poradni dla osób z problemami alkoholowymi w Piotrkowie Trybunalskim; wobec 1 osoby Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim z wniosku komisji wydał postanowienie o obowiązku leczenia w zakładzie zamkniętym; wobec 2 osób zakończono postępowanie z powodu braku przesłanek z art 24 ustawy; 2 wnioski są kontynuowane.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2013-2015 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem i przemocą domową. Pomoc beneficjentom korzystającym ze wsparcia GOPS-u w związku z przemocą w rodzinie była udzielana w roku 2014 i 2015 (odpowiednio liczba rodzin: 3 i 3, liczba osób w rodzinach: 11 i 9), natomiast pomocy z powodu alkoholizmu udzielano w latach 2013-2015 (odpowiednio liczba rodzin: 9, 8 i 7, liczba osób w rodzinach: 29, 27 i 19).

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy gminy Ręczno odnieśli się także do zjawiska przemocy w rodzinie. Rozkład odpowiedzi na pytanie o znane w gminie przypadki stosowania przemocy ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

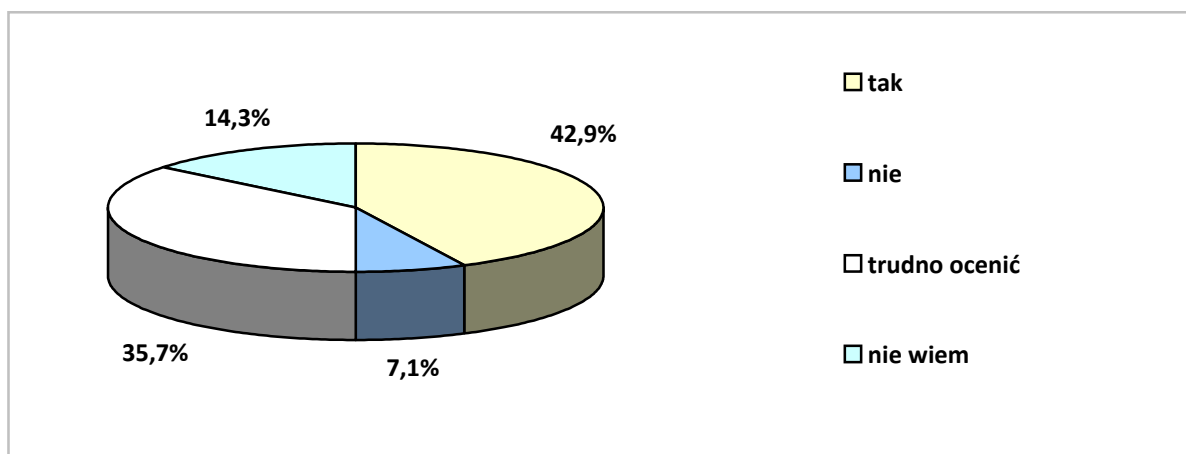

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (łącznie 78,5%) zna przypadki stosowania przemocy lub o nich słyszała. Jednocześnie 21,4% ankietowanych takich przypadków nie zna.

Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, prawie 43% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Odmiennego zdania było 7,1% badanych. Natomiast 35,7% respondentów nie było w stanie tego ryzyka ocenić, zaś 14,3% pytanych w ogóle nie wypowiedziało się w tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Warto dodać, że w 2015 r. osoby uzależnione z gminy i ich rodziny korzystały też z pomocy placówek funkcjonujących poza gminą – Poradni dla osób z problemami alkoholowymi oraz Stowarzyszenia Pomocy Abstynenckiej „Pałacyk” – mieszczących się w Piotrkowie Trybunalskim.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są: segregacja pionowa i pozioma rynku pracy, różnice w płacach kobiet i mężczyzn, mała dostępność elastycznych form czasu pracy, niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych, niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji, przemoc ze względu na płeć, niewidoczność kwestii płci

w ochronie zdrowia, niewystarczający system opieki przedszkolnej, stereotypy płci we wszystkich obszarach, dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2013-2015 wśród ludności gminy stale więcej niż połowę stanowiły kobiety. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy ulegał wahaniom – 50,25% w 2013 r., 51,65% w 2014 r. i ponownie 50,25% w 2015 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 36. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba ludności gminy ogółem	3.598	3.570	3.646
liczba kobiet	1.808	1.844	1.832
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,25%	51,65%	50,25%

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w 2013 roku, w latach 2014-2015 ich udział w liczbie osób bezrobotnych nie przekraczał 50%. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	174	143	146
liczba bezrobotnych kobiet	89	66	72
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	51,15%	46,15%	49,32%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim.

Z powyższych danych wynika, że w analizowanym okresie w gminie Ręczno w 2013 roku liczba bezrobotnych kobiet była wyższa niż liczba bezrobotnych mężczyzn, zaś w 2014 i w 2015 roku mężczyźni stanowili więcej niż połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie. W 2013 r. udział bezrobotnych kobiet w liczbie osób bezrobotnych był wyższy niż udział kobiet w ogóle ludności gminy, z czego wynika, iż skala bezrobocia była w tym roku wyższa wśród kobiet niż wśród mężczyzn. W latach 2014-2015 udział bezrobotnych kobiet

w liczbie osób bezrobotnych był niższy niż udział kobiet w ludności gminy, z czego wynika, iż skala bezrobocia była wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Należy jednak zauważyć, że według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w 2015 roku kobiety stanowiły większość wśród najlepiej wykształconych bezrobotnych z gminy Ręczno. W grupie bezrobotnych z gminy z wykształceniem wyższym kobiety stanowiły aż 75%, w grupie z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym – 62,07% i w grupie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 57,14%.

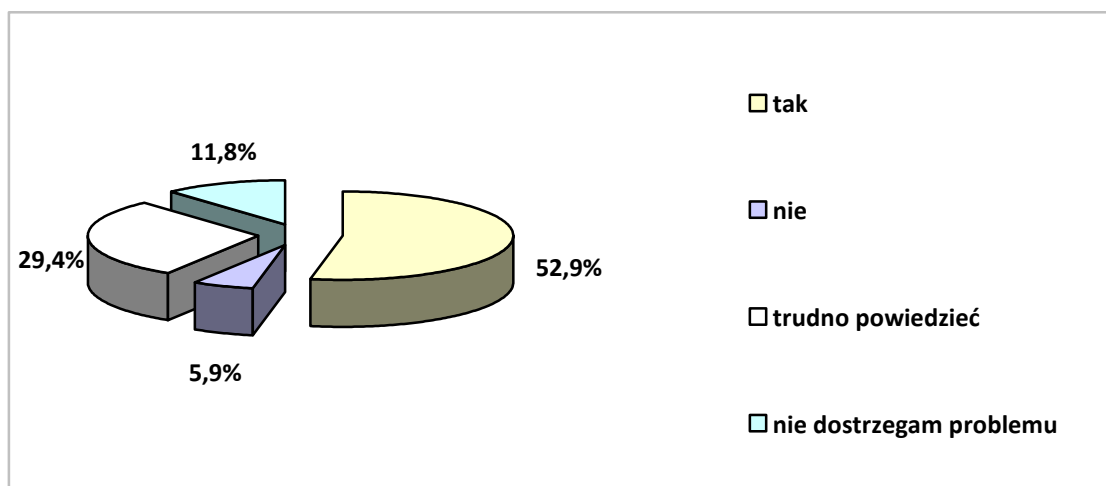
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły jednocześnie większość wśród osób bezrobotnych ze stażem pracy od 1 do 5 lat – 60,53%, ze stażem pracy do 1 roku – 55,56% i bez stażu pracy – 54,29%, wśród osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy – 58,62%, od 3 do 6 miesięcy – 58,33%, od 1 do 3 miesięcy – 50%, jak również wśród osób bezrobotnych w wieku 25-34 lata – 60% oraz 18-24 lata – 56,10%. Ten niepokojący stan rzeczy wskazuje na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 17 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

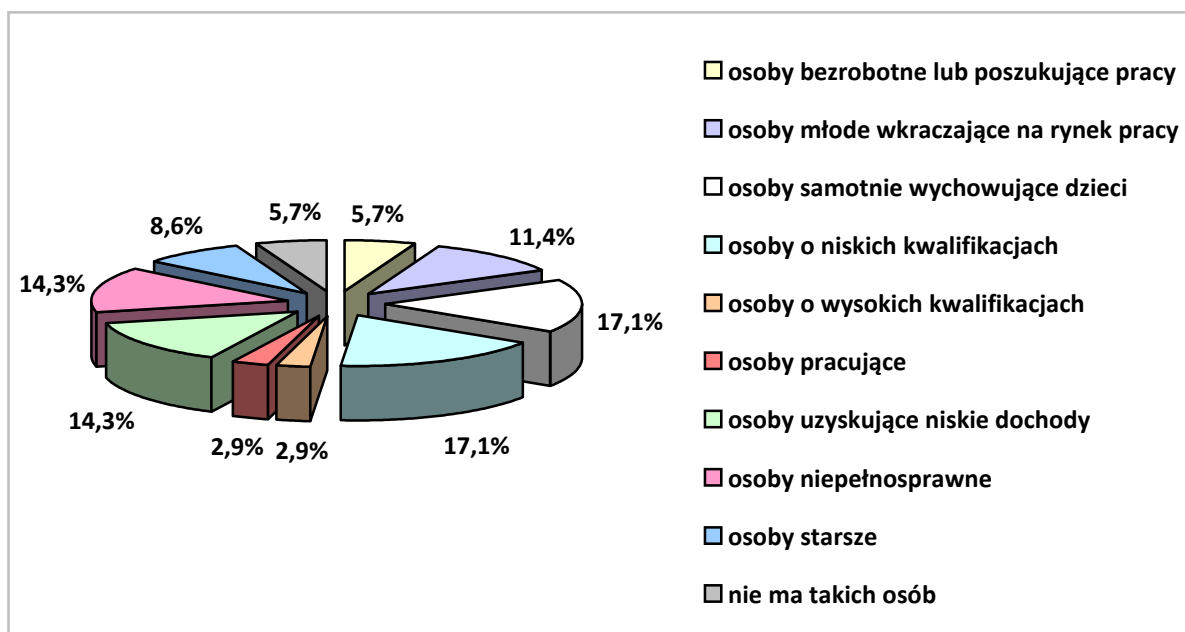

Dane z badania ankietowego.

Ponad połowa ankietowanych (52,9%) odpowiedziała, że tak. Przeciwnego zdania było tylko 5,9% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 29,4% badanych, natomiast 11,8% w ogóle nie dostrzegało tego problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenie do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. W odpowiedzi zdecydowana większość badanych (76,5%) stwierdziła, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie 17,6% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, a niespełna 6% respondentów zupełnie nie dostrzegało problemu. Nikt z uczestników badania nie odpowiedział, że problem ten dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej respondenci odpowiedzieli, że są to osoby samotnie wychowujące dzieci oraz osoby o niskich kwalifikacjach (po 17,1%). Często wskazywano osoby uzyskujące niskie dochody i osoby niepełnosprawne (po 14,3%). Wymieniono również m.in. osoby młode, wkraczające na rynek pracy (11,4%), osoby starsze (8,6%), a także osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (5,7%). Niespełna 6% ankietowanych stwierdziło, że nie ma takich osób.

Kolejna kwestia dotyczyła opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według 64,7% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 35,3% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

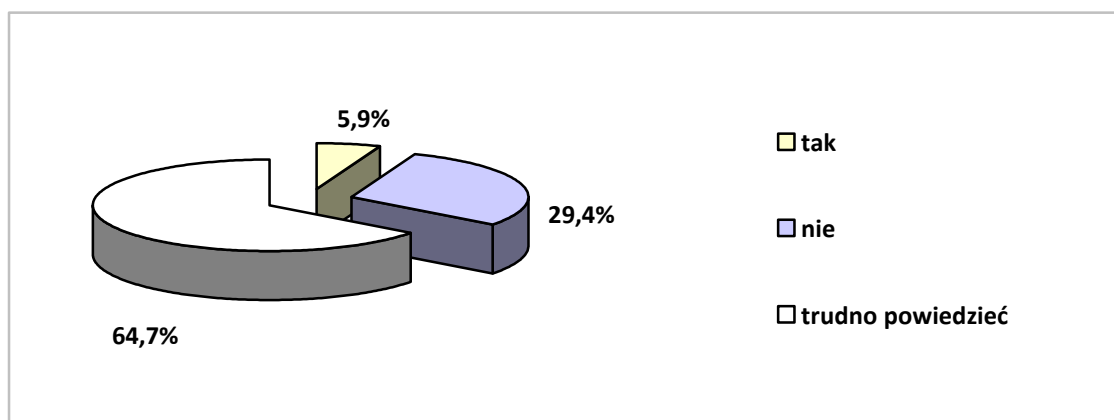
W następnym pytaniu sondowano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. Ponad 29% badanych odpowiedziało, że słyszało o takich przypadkach. Jednak zdecydowana większość ankietowanych (70,6%) stwierdziła, że takich przypadków nie zna.

Ankietowani odpowiedzieli także na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Nikt z respondentów nie zetknął się ze zjawiskiem dyskryminacji osobiście, także członkom ich rodzin problem ten nie jest bliżej znany.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Odpowiedzi na to pytanie nie było w stanie udzielić 58,8% badanych, a kolejne 17,6% respondentów w ogóle nie dostrzegło problemu. Problem dostrzega, a jego skalę uważa za niską 23,5% ankietowanych.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego większość respondentów (64,7%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 29,4% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko 5,9% zapytanych potwierdziło prowadzenie takich działań. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia. Niemniej 64,7% respondentów uznało, że płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, ponadto 52,9% ankietowanych odpowiedziało, że kwestie istnienia nierówności płci postrzega jako problem społeczny.

To uprawnia do sformułowania wniosku, iż należy podejmować działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. Warto przy tym mieć na względzie, by uczytelniać takie działania, gdyż – jak pokazała analiza ankiet – niemal dwie trzecie respondentów nie było w stanie ich ocenić, a prawie 30% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez

ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Ręčno została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w funkcjonującej na jej terenie placówce oświatowej. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankietę wypełnioną przez pedagoga szkolnego z Publicznego Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Ręcznie (liczba uczniów: 306, liczba nauczycieli: 33).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, że w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym zatrudniony jest pedagog, brakuje natomiast pielęgniarki, logopedy, psychologa i doradcy zawodowego.

Placówka prowadzi dożywianie uczniów, jednak zgłoszono potrzebę zwiększenia o 20 osób liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem wsparcia.

Szkoła zapewnia uczniom dostęp do Internetu oraz daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Placówka nie posiada klas lub oddziałów integracyjnych. Przedstawiciele PZSG nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Placówka oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. chór, zajęcia wokalne i taneczne, a także SKS). Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne oraz psychoterapeutyczne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięte katalogi zachowań nieakceptowalnych i zjawisk patologicznych, obejmujące 15 i 5 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie i ubóstwo w niektórych rodzinach.

Wypełniając zamknięty katalog z listą zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 38. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2014/2015

negatywne zachowania i zjawiska patologiczne	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	–
sięganie po alkohol	–
sięganie po narkotyki	–
niszczenie mienia szkolnego	–
kradzieże	–
dyskryminacja	–
udział w grupach negatywnych	–
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	5
autoagresja	–
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	–
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie.

Na liście zachowań negatywnych ankietowani wskazali przypadki stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego. W opinii przedstawiciela badanej placówki skala tych zachowań i zjawisk negatywnych w ostatnich trzech latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 39. Występowanie zjawisk patologicznych w otoczeniu rodzinnym uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
zaniedbanie dziecka	1
przemoc psychiczna wobec dzieci	–
przemoc fizyczna wobec dzieci	–
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przemoc w rodzinie	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w Publicznym Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Ręcznie.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne stwierdzone w otoczeniu rodzinnym uczniów, ankietowani potwierdzili 1 przypadek zaniedbania dziecka. I tym razem, zdaniem badanych, w ostatnich trzech latach skala zjawisk negatywnych w środowisku rodzinnym uczniów utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Wskazali przede wszystkim na potrzebę diagnozy relacji: rodzic – dziecko. Zwracali również uwagę, iż należałoby zbadać sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze prowadzone w szkole

W szkole przeprowadzono badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie. Analiza ankiet wykazała, że badane problemy występują wśród uczniów w bardzo małym stopniu. W związku z uzyskanymi wynikami badań zorganizowano tematyczne pogadanki oraz zajęcia profilaktyczne, w przypadku uczniów z rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie przeprowadzono rozmowy wspierające, warsztaty oraz konsultacje psychologiczne. Uczniowie stosujący agresję i przemoc zostali skierowani na konsultacje z psychologiem i pedagogiem oraz na indywidualne rozmowy z wychowawcą.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkole

W szkole podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich prowadzone są badania, warsztaty, jak również realizowane są programy profilaktyczne związane z bezpieczeństwem, profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych oraz promowaniem zdrowego stylu życia. Organizowane są dni profilaktyki szkolnej, a także zajęcia profilaktyczno-edukacyjne, konkursy, spotkania i pogadanki z funkcjonariuszami policji, wychowawcami i pedagogiem oraz konsultacje z psychologiem.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według ankietowanych podejmowane w szkole różnorodne badania oraz działania wychowawcze i profilaktyczne są w większości wystarczające, prowadzone systematycznie i nie występuje potrzeba prowadzenia nowych działań. Jedynie w przypadku badań pod kątem występowania problemów alkoholowych należałoby nawiązać współpracę z GOPS-em i dokonać bardziej szczegółowych obserwacji.

Współpraca szkoły z rodzicami uczniów

Przedstawiciele ankietowanej placówki uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne, zebrania klasowe

z wychowawcami, jak również konsultacje indywidualne. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji uroczystości i imprez klasowych i szkolnych.

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele badanej placówki stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Współpraca polega m.in. na organizowaniu spotkań, szkoleń, konsultacji oraz warsztatów dla nauczycieli, uczniów i rodziców, a także przeprowadzaniu działań diagnozujących.

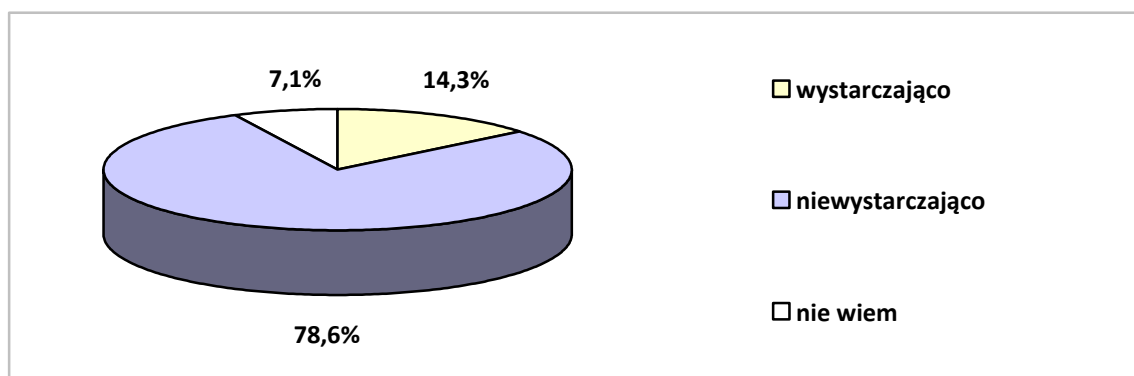
Możliwości przyczynienia się szkoły do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, ankietowani ocenili, że na obecną chwilę placówka wyczerpuje wszelkie dostępne możliwości, otacza uczniów opieką świetlicową, oferuje całą gamę kół zainteresowań oraz zapewnia opiekę pedagogiczno-psychologiczną.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii społeczności lokalnej

Mieszkańcy uczestniczący w badaniu ankietowym zostali poproszeni o wyrażenie swoich opinii na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (78,6%) negatywnie oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Za wystarczającą uznało ją 14,3% pytanych. Zdania w tej sprawie nie miało 7,1% badanych. Nikt z respondentów nie opowiedział, że jest ona dobra.

Uczestnicy badania przedstawili także propozycje w zakresie poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali organizowanie kół zainteresowań (np. sekcje sportowe, artystyczne, modelarstwo), zajęć pozalekcyjnych rozwijających uzdolnienia uczniów, festynów i turniejów wiedzy, a także kolonii, obozów oraz wyjazdów do kina i teatru. Za równie ważne respondenci uznali tworzenie drużyn harcerskich, świetlic i miejsc spotkań dzieci i młodzieży, a także zatrudnienie profesjonalnej kadry prowadzącej zajęcia sportowe i kulturalne dla całych rodzin. Według ankietowanych należy także rozszerzyć ofertę organizacji pozarządowych, rozwijać kulturę wiejską przy aktywnym udziale np. Koła Gospodyń Wiejskich oraz włączyć całe rodziny do wspólnych inicjatyw.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Struktura wiekowa ludności gminy Ręczno odbiega nieco od tej tendencji. W ostatnich latach ma tutaj miejsce spadek liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście populacji młodszych grup wiekowych. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba mieszkańców gminy ogółem	3.598	3.570	3.646
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	739	739	700
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	20,54%	20,70%	19,20%

Dane Urzędu Gminy Ręczno.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2013-2014 wzrastał, zaś w 2015 r. uległ zmniejszeniu; wynosił on odpowiednio: 20,54%, 20,70 i 19,20%.

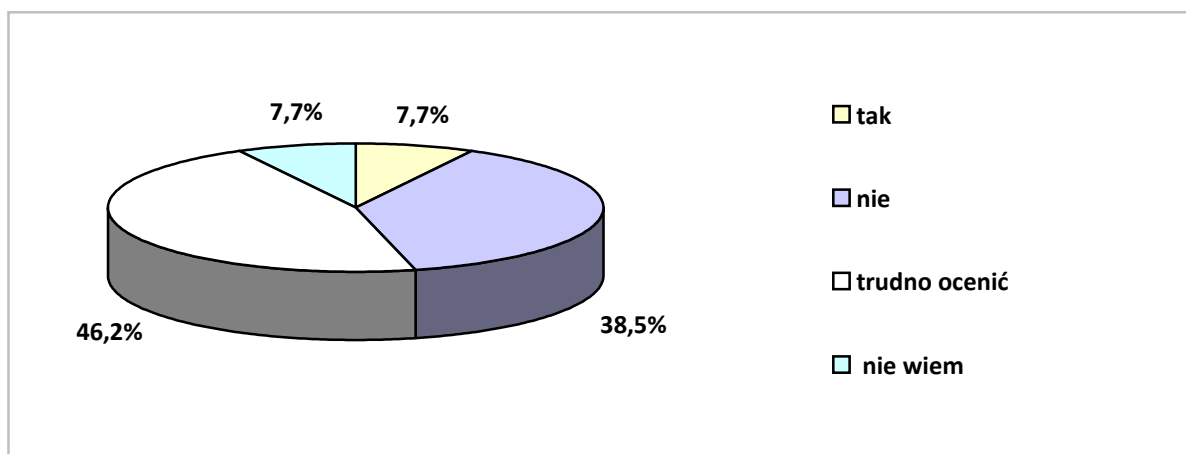
Mimo iż sytuacja demograficzna w gminie odbiega korzystnie od notowanego w skali całego kraju procesu starzenia się społeczeństwa, to jednak należy mieć na uwadze takie niekorzystne przesłanki, jak wahająca się dzietność rodzin, a z drugiej strony wydłużający się średni okres życia. Stanowi to wyzwanie dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z tym problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie, w 2015 roku były 34 osoby w wieku 61-70 lat i 8 osób w wieku powyżej 71 lat.

Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że ponad 11% uczestników badania wskazało problemy związane ze starzeniem się wśród najbardziej uwidaczniających się w gminie. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy i bariery najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali najczęściej brak dostępu do lekarzy specjalistów, niewystarczającą opiekę ze strony rodziny jak i instytucji pomocowych (brak opieki paliatywnej, Domu Dziennego Pobytu, Domu Opieki), zbyt duże koszty leczenia, biedę i samotność, niedostateczną ofertę kulturalną skierowaną do seniorów, a także bariery architektoniczne oraz trudności komunikacyjne (słabe połączenia PKS-u i busów). Niektórzy ankietowani zwrócili również uwagę na brak miejsca spotkań dla osób starszych i niezadowalającą ofertę Klubu Seniora.

Kolejne pytanie dotyczyło uwzględniania potrzeb osób starszych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Najwięcej badanych (46,2%) nie potrafiło ocenić tej kwestii. Z kolei 38,5% respondentów odpowiedziało, że w realizowanych na terenie gminy działaniach nie uwzględnia się potrzeb osób starszych. Tylko 7,1% uczestników badania odpowiedziało na to pytanie twierdząco. Tyle samo ankietowanych nie wyraziło opinii w tej sprawie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analizując wyniki badania, należy odnotować, iż problemy osób starszych w gminie są istotne i zauważalne przez jej mieszkańców.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Ręčno mieszkało ogółem 415 osób niepełnosprawnych. Było wśród nich 198 kobiet i 217 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 316 osób niepełnosprawnych prawnie i 99 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 11,1%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie wynika, że w latach 2013-2015 niepełnosprawność była drugim, pod

względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2013-2015.

Tabela 41. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba rodzin	48	47	44
liczba osób łącznie w rodzinach	125	105	100

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie.

W 2013 roku z pomocy społecznej udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie z powodu niepełnosprawności skorzystało 48 rodzin liczących 125 osób. Ponadto w 2013 roku wypłacono 264 świadczenia (na łączną kwotę 20.380 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

W 2014 roku z pomocy GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 47 rodzin liczących 105 osób. W tym samym roku wypłacono 226 świadczeń (na łączną kwotę 17.580 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

W 2015 roku z pomocy GOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystały 44 rodziny liczące 100 osób. W tym samym roku wypłacono 201 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (na łączną kwotę 16.180 zł).

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Piotrkowie Trybunalskim, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Ręczno w latach 2013-2015.

Z danych tych wynika, że w 2015 r. zmniejszyła się liczba orzeczeń wydanych dzieciom z gminy, wahaniom ulegała natomiast liczba orzeczeń wydanych osobom dorosłym. Liczba decyzji o znacznym stopniu niepełnosprawności zmniejszała się, wahaniom zaś ulegała liczba orzeczeń o umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	9	9	4
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16. roku życia	36	47	22
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	10	8	7
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	19	31	19
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	7	8	6

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Piotrkowie Trybunalskim.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Ręczno mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się oraz dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2013-2015 skorzystały z tego wsparcia.

Tabela 43. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2013-2015

	2013	2014	2015
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	1	3	0
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych	6	6	0
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	0	0	1

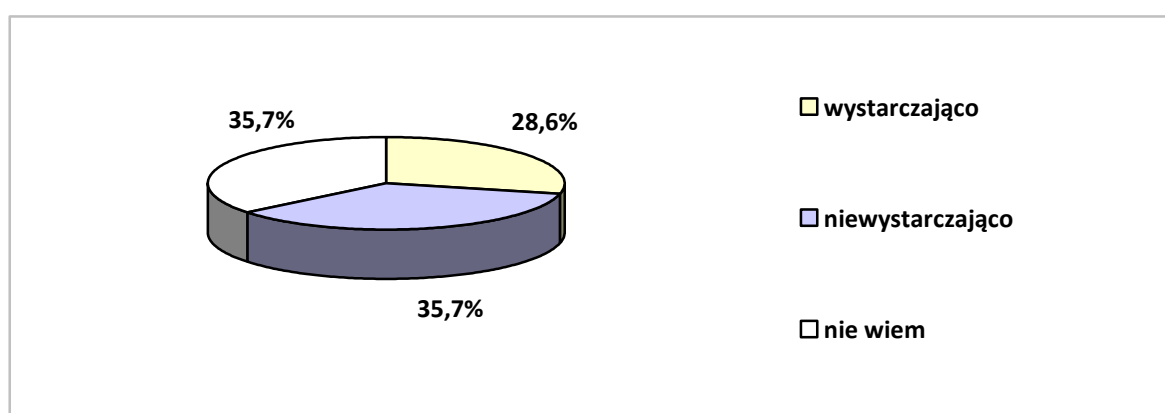
Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Piotrkowie Trybunalskim.

Przedstawiciele społeczności lokalnej poproszono o wyrażenie swoich opinii na temat działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi ankietowani wymieniali najczęściej: likwidację barier architektonicznych, stworzenie w gminie ośrodka rehabilitacyjnego lub ułatwienie dostępu do zabiegów rehabilitacyjnych poza gminą oraz zwiększenie wsparcia finansowego na zakup sprzętu. Szczególną uwagę zwrócono na działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu,

np. pomoc w znalezieniu pracy, zagospodarowanie czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań oraz organizowanie imprez i zajęć integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną. Za równie ważne respondenci uznali edukowanie społeczności lokalnej i zmianę świadomości mieszkańców w postrzeganiu niepełnosprawności oraz zwiększenie dostępu do organizacji pozarządowych świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym.

W kolejnych pytaniach uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

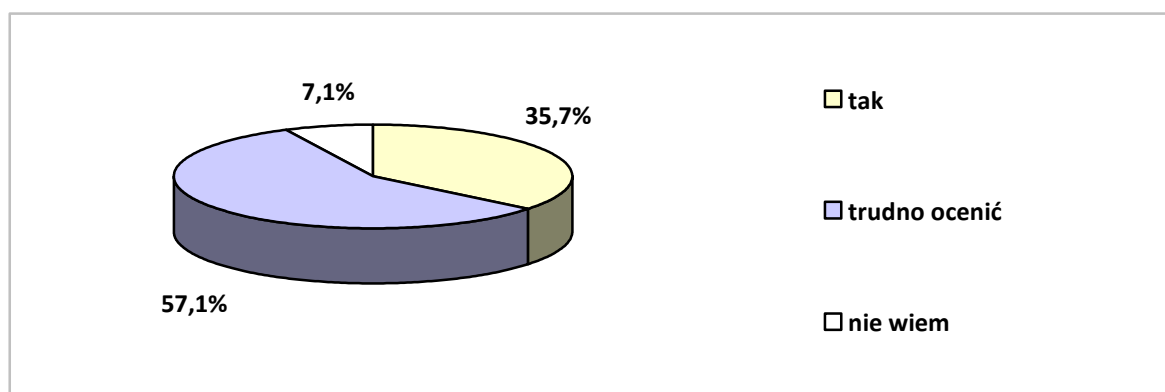
Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

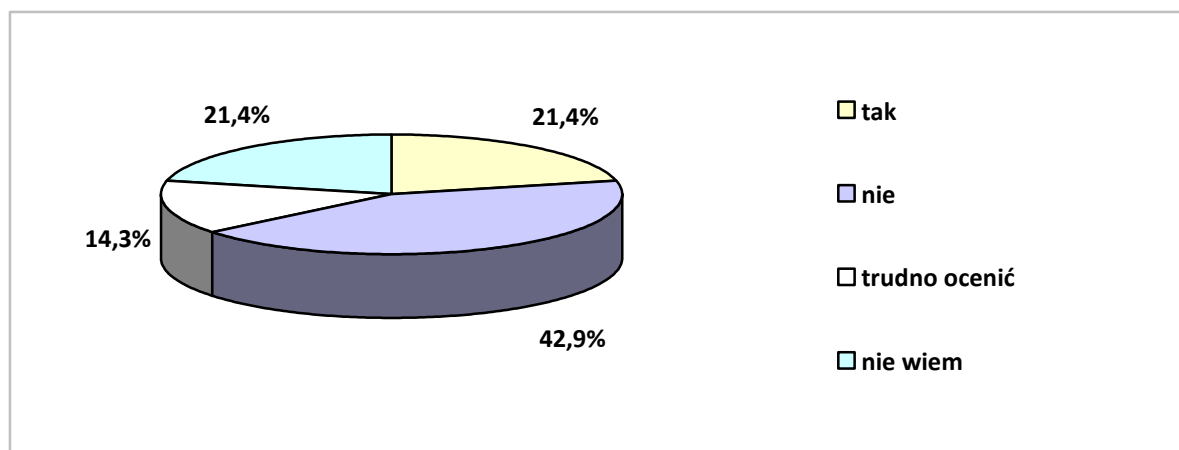
Prawie 29% ankietowanych oceniło realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych jako wystarczające. Jednak 35,7% uznało je za niewystarczające. Tyle samo badanych nie wyraziło opinii na ten temat.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na pytanie, czy gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi, 35,7% ankietowanych odpowiedziało twierdząco. Jednocześnie 57,1% badanych uznało tę kwestię jako trudną do oceny, a kolejne 7,1% nie miało zdania na ten temat. Nikt z uczestników badania nie wypowiedział się negatywnie w tej sprawie.

Prawie 43% ankietowanych stwierdziło, że gmina nie zapewnia dostępu do usług rehabilitacyjnych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Przeciwnego zdania było 21,4% respondentów. Z kolei 14,3% badanych nie było w stanie ocenić tej kwestii, a 21,4% pytanych w ogóle nie miało zdania na ten temat.

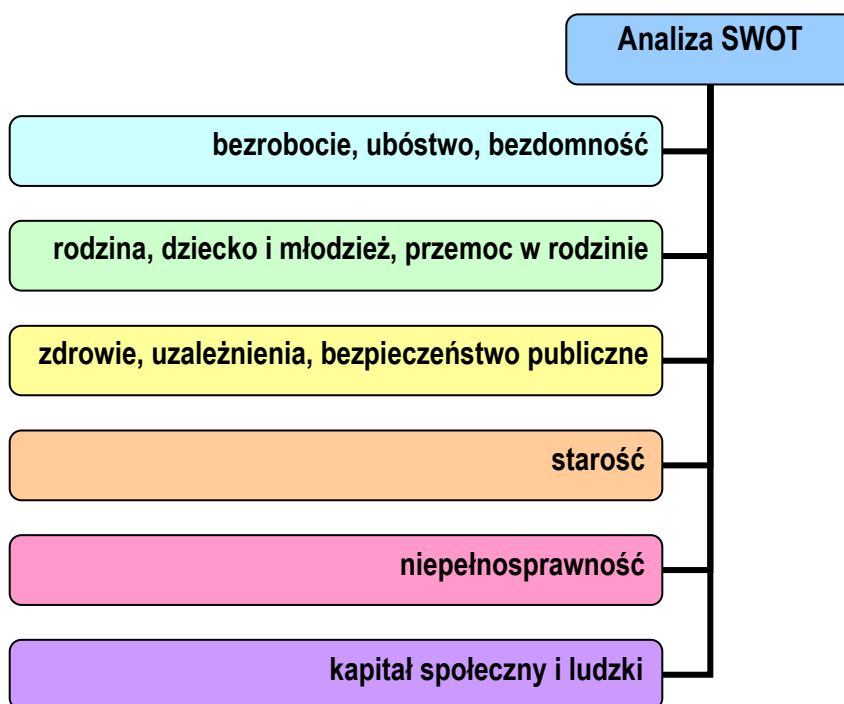
Należy odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Jednocześnie 2,9% ankietowanych zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a 2,2% respondentów wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w gminie. Wpływa stąd wniosek, że osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane. Mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych, choć w powszechnym odczuciu oferowane im wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: *mocne strony* i *słabe strony* to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a *szanse* i *zagrożenia*, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 2. Obszary analizy SWOT

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • stwarzanie przez samorząd warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w gminie • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • prowadzenie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • prowadzenie działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • niewystępowanie w gminie zjawiska bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • brak diagnozowania problemu bezrobocia w gminie • nieuczestniczenie osób bezrobotnych w działaniach aktywizujących • nieprowadzenie przez samorząd działań na rzecz ograniczenia bezrobocia wśród różnych grup wiekowych, w tym osób powyżej 45. roku życia • niepodejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • niedostatek działań mogących przyczynić się do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, a co za tym idzie – utworzenia nowych miejsc pracy • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • nierealizowanie programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezrobotnych, bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością • niedostateczne środki umożliwiające tworzenie mieszkań socjalnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • malejący poziom bezrobocia w gminie • wzrost liczby osób samozatrudnionych • niezwiększająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • ograniczanie zjawiska ubożenia mieszkańców gminy • włączanie się mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • brak zapotrzebowania na mieszkania socjalne w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowana do oczekiwań osób bezrobotnych oferta działań aktywizujących • wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • brak możliwości znalezienia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej • brak możliwości ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • niekorzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby bezrobotne • niezmnijająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • niewystarczające, w stosunku do potrzeb, działania podejmowane na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • istnienie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • działanie zespołu interdyscyplinarnego • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie na terenie gminy akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • słabnąca skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • malejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych • wystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny • wystarczająca oferta w zakresie opieki przedszkolnej • pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół sytuacja finansowa gminy • zaspokajająca oczekiwania uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> • nieadekwatne do potrzeb rodzin poradnictwo specjalistyczne • brak możliwości skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego (jak np. świetlice środowiskowe) przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • zwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych

<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • zaangażowanie dzieci i młodzieży z terenu gminy w działania wolontarystyczne • pozytywny wpływ na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie dzięki prowadzonemu poradnictwu i podejmowanym interwencjom • malejąca liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • malejąca skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie 	
--	--

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • podejmowanie działań propagujących zdrowy styl życia • organizowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych z gminy na leczenie odwykowe • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • funkcjonowanie grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

<p>wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy bezpieczeństwa na drodze (m.in. remonty dróg i ulic, budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego) • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii • wzrastające zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy • zadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wzrastająca świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat zagrożeń uzależnieniami • objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia osób uzależnionych i współuzależnionych oraz wszystkich osób zainteresowanych wsparciem • wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrost wśród dzieci i młodzieży świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • efektywne działania podejmowane na rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewystarczająca liczba osób pracujących z osobami uzależnionymi • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień

<p>przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększające się poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców • wzrastający poziom bezpieczeństwa na drodze • angażowanie się mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	
--	--

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieanalizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • nieprowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • niewystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • brak w gminie takich form wsparcia osób starszych, jak: kluby seniora, domy dziennego pobytu • brak oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych • niedostateczne możliwości zapewnienia osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej • brak działań mających na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza osób starszych o dostępnych formach pomocy • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • brak zapotrzebowania na pomoc wolontariuszy wspierających osoby starsze w ich codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych • niewystarczające zasoby gminne umożliwiające wzmocnienie potencjału osób starszych • wzrastająca liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • ograniczone możliwości uzyskania przez osoby starsze wsparcia ze strony rodzin • niedostateczny dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu

	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w gminie • niewystarczająca dostępność domów pomocy społecznej w stosunku do potrzeb osób starszych • ograniczone możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze z gminy • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych
--	--

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> • brak monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • niewystarczająca kadra pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • niepodejmowanie działań w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy • brak na terenie gminy domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • nieprowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • nieprowadzenie wśród mieszkańców gminy działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczna wiedza osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • odpowiednia wiedza przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do usług rehabilitacyjnych • nieadekwatna do potrzeb osób niepełnosprawnych liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia • niewystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi do specjalistycznych usług

<p>ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> wystarczające zasoby i możliwości gminy do zaspokajania potrzeb w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym korzystanie przez osoby niepełnosprawne z pomocy organizacji pozarządowych brak zapotrzebowania na pomoc wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu 	<p>opiekuńczych</p> <ul style="list-style-type: none"> niedostateczny dostęp osób niepełnosprawnych do domów dziennego pobytu niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z gminy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne
---	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym stwarzanie przez gminę możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców realizowanie na terenie gminy działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych wspieranie przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji upowszechnianie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej brak konieczności poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego angażowanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy (np. placówki oświatowe) działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczające zabezpieczenie finansowe do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) nierealizowanie na terenie gminy przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) nieprowadzenie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • korzystny wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • wysoka aktywność społeczna mieszkańców gminy • wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców gminy • dostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej w gminie • wystarczająca wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych • zainteresowanie mieszkańców gminy różnymi formami działalności wolontariackiej 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała otwartość społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • niedostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • niewystarczające na skuteczną realizację zadań z zakresu pomocy społecznej środki będące w dyspozycji gminy • niedostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • brak wpływu działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie

INNE MOCNE I SŁABE STRONY, SZANSE I ZAGROŻENIA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • walory krajobrazowe dla rozwoju agroturystyki (rejon rzeki Pilicy) • produkcja zdrowej, ekologicznej żywności 	<ul style="list-style-type: none"> • oddalenie gminy od większych aglomeracji miejskich • duża część gminy położona w obrębie parku krajobrazowego, co ogranicza możliwości stworzenia strefy ekonomicznej dla firm • mała dostępność pomocy prawnej dla mieszkańców • brak etatu psychologa w szkołach

22. PODSUMOWANIE

Wyniki diagnozy przeprowadzonej w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręčno posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2016-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii w formie misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie. Działania zostały wyznaczone w następujących obszarach:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych**
4. **Ochrona zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie**
5. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego**
6. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

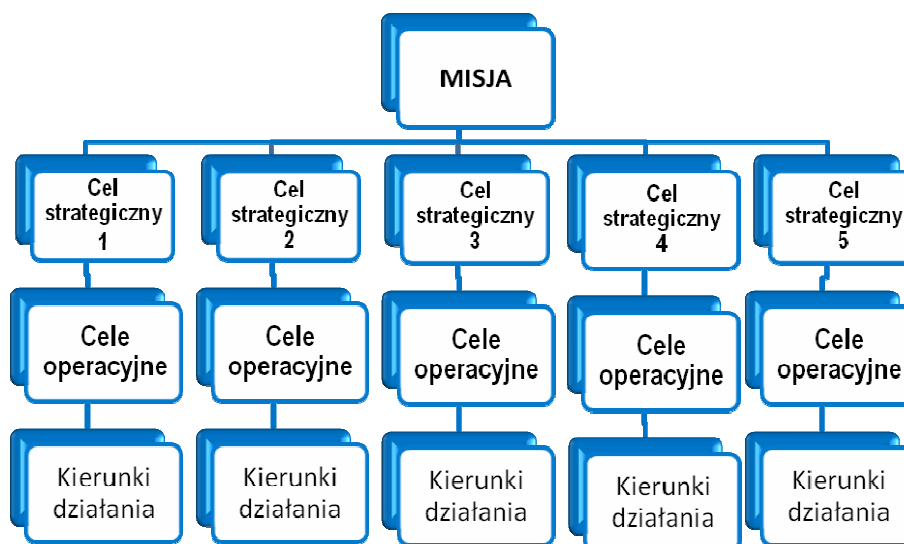
1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno na lata 2016-2021, jest następująca:

**„Gmina Ręczno
przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego,
zapewnia mieszkańcom warunki rozwoju,
zaspokaja ich potrzeby, dążąc do integracji społeczności lokalnej”**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

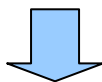
Diagram 3. Związek misji z celami i kierunkami działań

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.

Przeciwdziałanie problemom ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.

Cele operacyjne:

- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.**
- 2. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
- 3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażanie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, organizowanie wypoczynku, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieciom z rodzin ubogich.
4. Podejmowanie rozmów motywujących, wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
5. Stworzenie systemu ulg w opłatach lokalnych w celu wsparcia osób i rodzin ubogich.
6. Świadczenie pomocy w ramach programów żywnościowych.
7. Organizowanie akcji charytatywnych, zbiórek odzieży i środków czystości.
8. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
9. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
5. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
6. Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia miejsc pracy na terenie gminy, m.in. poprzez wspieranie inicjatyw gospodarczych mieszkańców oraz promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów zewnętrznych.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń mogących prowadzić do wystąpienia zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich i bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych.

CEL STRATEGICZNY 2.

Wzmacnianie potencjału rodzin, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, zaspokajanie potrzeb zdrowotnych mieszkańców.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania.**
2. **Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i w rozwoju.**
4. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
3. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
5. Zatrudnianie, adekwatnie do potrzeb, asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
6. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
7. Pomoc rodzinom wielodzietnym, przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji rodzin wielodzietnych.
8. Wspierania różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wsparcie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie osobom i rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.

5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i w rozwoju:

1. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce, m.in. przez wolontariuszy.
4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
5. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
6. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, a także rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.
7. Podjęcie działań w celu organizacji świetlicy socjoterapeutycznej oferującej wsparcie dla dzieci i młodzieży terenu gminy.
8. Promowanie wzorców bezpiecznych zachowań w środowisku dzieci i młodzieży poprzez pogadanki, konkursy, spotkania z ludźmi, którzy wyszli z nałogu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Rozwój bazy i oferty rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców.
3. Zapewnienie mieszkańcom pełnego dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.

4. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Poprawa bazy lokalowej jednostek ochrony zdrowia.
6. Podjęcie działań w celu przeprowadzenia cyklu szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kultury, podmioty sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

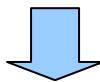
Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie,
- liczba interwencji przeprowadzonych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego i punktu konsultacyjno-terapeutycznego,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,

CEL STRATEGICZNY 3.

Wsparcie osób starszych oraz niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Cele operacyjne:

1. **Wspieranie starzenia się w dobrym zdrowiu – organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
2. **Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wspieranie starzenia się w dobrym zdrowiu – organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Podjęcie działań w celu utworzenia Klubu Seniora.
5. Podjęcie działań w celu utworzenia Dziennego Domu Pobytu z przeznaczeniem dla osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Zachęcanie osób starszych do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym.
7. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.
8. Podejmowanie współpracy z Kościołem oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.
9. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie:

1. Ograniczanie skutków niepełnosprawności poprzez aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
3. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w oparciu o dostępne informacje, jak i uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
4. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
5. Prowadzenie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
6. Kontynuowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.
7. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
8. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.

9. Popularyzowanie wolontariatu na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych w codziennym życiu.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, podmioty sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.

Dbłość o bezpieczeństwo mieszkańców gminy.

Cele operacyjne:

- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
- 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich:

1. Integracja i współdziałanie różnych podmiotów, instytucji i środowisk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa.
2. Realizacja działań, których celem jest uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony mieszkańców przed przestępczością i pomagających unikać zagrożeń powodowanych przestępczością.
3. Monitorowanie środowiska szkolnego oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym.
4. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej skutków.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
6. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez samorząd i mieszkańców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbałość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, podmioty sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Straż Pożarna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

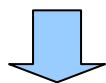
Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym wśród nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

CEL STRATEGICZNY 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

- 1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
- 2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
- 3. Rozwój dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Poprawa obsługi klientów pomocy społecznej poprzez dostosowanie struktury kadrowej, wyposażania technicznego i warunków lokalowych do bieżących potrzeb.
3. Rozwój usług elektronicznych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pracy na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia.
5. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej na stronach internetowych oraz w postaci broszur i ulotek.
6. Wypracowanie platformy informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ich rodzin jako elementu współpracy różnych podmiotów.
7. Podejmowanie działań mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej w środowisku lokalnym.
8. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Inicjowanie działań zmierzających do szerszego włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy poprzez udział w istniejących organizacjach pozarządowych oraz zachęcanie do tworzenia nowych podmiotów trzeciego sektora.
2. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Rozwój dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu utrzymywanie i wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi gminy.

3. PROGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu”.¹

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,

¹ Piotr Sztompka, *Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą*, (w:) Joanna Kurczewska (red.), *Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie*, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,
- zapobiegania wykluczenia cyfrowego osób starszych,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,

- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

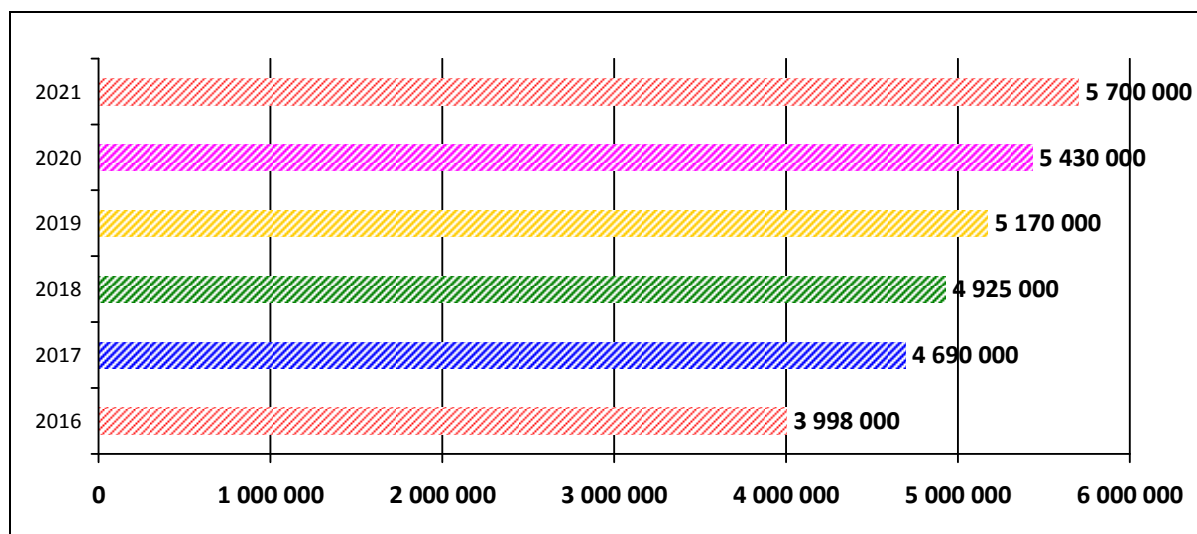
Tabela 44. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2021

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
3 998 000	4 690 000	4 925 000	5 170 000	5 430 000	5 700 000

Wzrost wydatków w porównaniu do lat minionych nastąpił w związku z wprowadzeniem dodatku +500. Obecnie wydajemy na to zadanie 230 000 zł miesięcznie. W roku 2016 naliczono za 9 m-cy, gdyż ustawa obowiązuje od 1 kwietnia. Planowane wydatki zwiększano corocznie o około 5%.

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 23. Szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w poszczególnych latach

5. REALIZACJA I MONITOROWANIE STRATEGII

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno na lata 2016-2021 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie. Działania te będą podejmowane zgodnie z harmonogramem ujętym w opracowywanych planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający strategię będzie dokonywał oceny skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie, a swoje wnioski przekazywał będzie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy.

6.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręczno na lata 2016-2021 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
3. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
5. Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego;
6. Program współpracy gminy Ręczno z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

6.2. PROJEKTY

W ramach strategii mogą być realizowane projekty. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, niemniej należy pamiętać, iż będzie możliwa dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ręčno na lata 2016-2021 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	5
Diagram 2. Obszary analizy SWOT.....	92
Diagram 3. Związek misji z celami i kierunkami działań.....	102

Wykresy

Wykres 1. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	34
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?	35
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?	35
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?.....	36
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie?	37
Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?.....	41
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	43
Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?.....	59
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	60
Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?.....	61
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	66
Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?	67
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	74
Wykres 14. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	75
Wykres 15. Czy postrzega Pani/Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?.....	78
Wykres 16. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?.....	79
Wykres 17. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	80
Wykres 18. Jak Pani/Pan ocenia działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	84
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	87
Wykres 20. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?.....	90
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?	90
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?.....	91
Wykres 23. Szacunkowa wielkość wydatków w poszczególnych latach.....	118

Tabele

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2013-2015	27
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2013-2015	27
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2013-2015	27
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2015 roku.....	29
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne.....	30
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2013-2015.....	31
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2013-2015.....	31
Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2013-2015	32
Tabela 9. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2014/2015	33
Tabela 10. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2015 r.	36

Tabela 11. Dane adresowe zakładów opieki zdrowotnej i aptek funkcjonujących w gminie w 2015 r.....	37
Tabela 12. Obiekty zbiorowego zakwaterowania, gospodarstwa agroturystyczne w gminie w 2015 r.....	40
Tabela 13. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	44
Tabela 14. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2015 roku	44
Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2013-2015	46
Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015	47
Tabela 17. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku	47
Tabela 18. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2015 roku	47
Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2013-2015	48
Tabela 20. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2013-2015	49
Tabela 21. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2013-2015.....	50
Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2013-2015	52
Tabela 23. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2013-2015.....	52
Tabela 24. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2013-2015	53
Tabela 25. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2013-2015	54
Tabela 26. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy	56
Tabela 27. Organizacje pozarządowe w gminie w 2015 roku.....	58
Tabela 28. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2015 roku.....	58
Tabela 29. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015	63
Tabela 30. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2013-2015	63
Tabela 31. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	63
Tabela 32. Bezrobotni w gminie na koniec 2015 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	65
Tabela 33. Pomoc społeczna przyznana w gminie z powodu bezdomności w latach 2013-2015	68
Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2013-2015 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	69
Tabela 35. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKPiRPA w latach 2013-2015 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	69
Tabela 36. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2013-2015	76
Tabela 37. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2013-2015	76
Tabela 38. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2014/2015.....	82
Tabela 39. Występowanie zjawisk patologicznych w otoczeniu rodzinnym uczniów z gminy.....	82
Tabela 40. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2013-2015	85
Tabela 41. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015	88
Tabela 42. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2013-2015.....	89
Tabela 43. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2013-2015	89
Tabela 44. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2021	118